

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 80 Din, za
inozemstvo 100 Din

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stolp, peti vrsta
maloglasni po 150
in 2 D, večji oglas
nad 45 mm višine
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
Pri večjem o
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6 III
Rekopisi se ne vračajo, ne frankirana
pisma se ne sprejemajo. Uredništva
telefon števil. 50, upravitelstva števil. 328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ulici št. 6 - Čekovni
račun: Ljubljana števil. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevo št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Neomajni.

Nikola Pašić nam je te dni odkrito povedal, kako si misli to državo. Zanj je SHS samo razširjena Srbija, ki je za svoje na oltar velikih zaveznikov doprinešene žrtve dobila od let-teh nagrado v Avstro-Ogrski pripadajočih jugoslovanskih deželah. To je mentaliteta starega Pašića in po tej mentaliteti vlada nad nami kot absolutni gospodar v tej državi. Iz te mentalitete dosledno sledi metoda, po kateri nas tretirajo naši oblastniki. Na njej je zgrajena vidovdanska ustava, ki so jo pustili slaviti s topovskimi salvi, godbo in razsvetljavo. Enakopravnost na papirju in bratje, smo v pravem pomenu besede podložni centralizmu, ki nas ne zapostavlja samo politično, oziroma nam kakšne politične osebnosti sploh ne priznava, ampak tudi v gospodarskem oziru za nam drugače ravna kakor z drugimi, ki plačujejo trikrat manj davka nego mi, pa uživajo vse dobroto od vladne mize, dočim se pri nas niti prebita para ne investira. Vse to in še mnogo drugega, o čemer je odveč govoriti, sledi iz mentalitete starca, ki mu je Jugoslavija popolna neznanka.

Toda pri tem se ne sme pozabiti, da Nikola Pašić tega svojega za naš narod in njegovo gospodarsko blagostanje tako pogubnega nazora in metod ne bi bil mogel uveljaviti, da mu ni iz koristolovstva, neznačajnosti in oblasteljnosti pomagala tista slovenska (in hrvatska) inteligenca, ki se zbira v glavnem okoli SDS. Ta žalostni del našega naroda je gospodu Pašiću in našim bratom vedno slikal slovenski narod kot avstrijskantski, kot menjvreden in nezanesljiv, samo zato, da je mogel oblatiti stranko, kateri slovenski narod po svojem verskem in demokratičnem čustvovanju v pretežni večini pripada in s tem sebi zagotovi na škodo celega naroda milosten kotiček v centralistični vladi. Neprenehoma so ti ljudje trobili in trobili po svojih glasilih, da si Slovenci (in Hrvati) niso stekli prav nobenih zaslug za Jugoslavijo, da morajo zato biti zadovoljni, da sploh smejo biti v tej državi, in da je vse, kar prejemamo, le milost ki nam jo velikodušno naklanjajo bratje. Cisto sistematično so devali v nič in še devljejo naš jezik, našo kulturo, našo zgodovino in razume se, našo katoliško vero. Cisto tako delajo kakor delajo razni Obljubi in Primorskem in nemškutarji na Korškem. Slovensko »plemec« nima pravice ničesar zahtevati, ono je le manjšina — in manjšine seveda nimajo nobenih pravic — mora se ukloniti, če hoče sploh živeti. In ti nauki se oznanjajo v državi, kjer smo vsi bratje ali bi vsaj morali biti!

To Pribičević-Zerjavo mentaliteto pa je zdaj prevzela v bistvu še hrvatska seljačka stranka ali pa vsaj njen voditelj Stjepan Radić, ki v tej stranki itak vse pomeni. Na svojih shodih čveka sicer vse mogoče, po pisani pogodbi pa se je obvezal na program Nikole Pašića in ga hoče nočes v vladi tudi pomagati izvajati. Ni nam prinesel politične samouprave ali da bi jo vsaj pripravil, ne davčnih olajšav, če že ne more polne enakosti, ne kakšnih gospodarskih koristi ali pospeševanja našega kmetijstva in obrti. Še huje je v marsikaterem oziru kakor pod PP režimom, v moralnem oziru pa gotovo na vsej črti veliko huje, ker mora zdaj večina hrvatskega naroda aktivno podpirati centralistični in hegemonistični državni zamisel Nikole Pašića. In tudi ta Radićeva politika je našla svojih pomagačev v Sloveniji, kakor jo je Pribičevićeva, v bivših »samostojnih« kmetih in republikancih. Zdej že ti pišejo po svojih listih, da poslanci SLS hujšajo, če v narodni skupščini nastopajo za politično in gospodarsko enakopravnost Slovenije!

Vendar slovenskemu narodu ni treba obupati. Sredi raznih izdaj je ostala SLS kot granitna skala, ki se vanjo zastonj zaletavajo pomagači centralizma. Ne da se preplašiti, se ne omaje, ne boji se ne groženj niti jo more spraviti iz njenega kurza omahljivost in neznačajnost, ki jo kažejo naši strankarski nasprotniki, kateri svoj plašč vedno obračajo po vetru iz Pašićevega Belgrada. Naši nasprotniki imajo oporo v režimu, mi jo imamo v moralni sili našega ljudstva in v pravični stvari. Zato pa tudi vemo, da bo na koncu zmaga naša.

Gradeo, 19. febr. (Izv.) Na interpelaciji v štajerskem deželnem zboru radi zgraditve obmejnega kolodvora na progi Gradeo-Maribor je odgovoril deželni glavar, da obstaja začasn dogovor z Jugoslavijo, da velja za obmejno postajo Maribor. Nadaljni dogovori se bodo vršili šele v drugi polovici tega leta.

Prazen govor Svetozarja Pribičevića.

PRIČEVIĆ JE NASTOPI PROTI KATOLIČANOM. — ZAHTEVAL JE NAJSTROŽJI CENTRALIZEM. — VSE V BELGRAD. — PROTI ZBLIŽANJU Z BOLGARIJO. — PONUDBA RADIKALOM.

Belgrad, 19. februarja. (Izv.) Kljub nasprotnemu pričakovanju je današnja skupščinska seja potekla skoro popolnoma mirno. Oba govornika srbski zemljoradnik Moskovljević in vodja samostojnih demokratov Pribičević sta mogla nemoteno govoriti do poldne. Semtertja je padlo par medklincev. Na splošno začudenost je tudi Stjepan Radić ostal miren. Pozornost je vzbudilo, da ga je Pribičević mnogokrat zadel, da je odpiral usta, pa da ga je v poslednjem trenutku dr. Nikić sunil, opomnil in spomnil na striktno naredbo ministrskega sveta, da ne sme govoriti, sicer da bo takoj letel iz vlade, kakor Radojević.

Radi tega je Stjepan Radić molčal. Vrtil se je na stolu in nervozno pokimal z glavo.

Posl. Moskovljević je ostro kritiziral Radićevo demagogijo in njegovo »seljaštvo«. V drastičnih primerih je pokazal, kako se pod seljačkim režimom gazijo zakoni in ustava. Na deželi sta orožnik in puškino kopito glavna argumenta za pridobivanje pristašev za vladne stranke. Zahteval je stanovski parlament. Končno je izjavil, da ne more glasovati za zaupanje taki vladi.

Za njim je dobil besedo Svetozar Pribičević. Dasiravno se je za njegov govor že več kot pet dni delala reklama, ni izpolnil pričakovanega upanja. Njegov današnji govor je bil boljši in bolj logično zgrajen, kakor dosedanj, vendar ni mogel zapustiti globljega vtisa. To predvsem radi tega ne, ker je precejšen del govora porabil za izzivanje in špikanje Stipice. V to svrhu je zbral že večkrat porabljen star material iz Radićevega »Doma«, njegovih novejših izjav ter posameznih delov agitacijskih govorov.

Prijatelji so Radića čuvali kakor zmaj za kletu kraljčino. Tako so prišli poslanci in polne galerije ob lep užitek, Pribičević pa ob uspeh, da bi Radića pripravil do novih izjav. Pribičević je zameril Radiću njegovo dosedanje delo, pa tudi njegove napade na papežev nuncija. Pri tej priliki je Pribičević prišel na dan s svojim protikatoliškim svobodnim miselnim mišljenjem in prepričanjem, na katerem gradi ves svoj politični program. Ni pozabil ponovno naglasiti nujnost narodnega edinstva in potrebo najstrožjega izvajanja centralistične ustave. Vse se mora še bolj pritegniti in zbrati okrog Belgrada.

Izjavil se je proti zblizanju z Bolgarijo. Poudaril je, da bi Ljubljana in Belgrad ne bila v tej državi, če ne bi bila na to prostovoljno pristala. S to ugotovitvijo je končal svoja poldrugo uro trajajoča izjava in žel odobranje samostojnih demokratov.

Globokega vtisa ni pustil kljub dobri retoriki, ker ni povedal nobenih globokejših pogledov na našo državo in na njen notranji in zunanji politični položaj. Nekateri vidijo v tem govoru prikrito tendenco za zblizanje z Davidovičevimi demokrati. Gotovo je, da se na tem dela. Predvsem delujejo na to za sedaj samo manj pomembni poslanci iz obeh klubov.

Večina pa je mnenja, da je bil Pribičević namen, da se ponudi radikalom in pokaže pripravljenost zamenjati Radića, ako bi bi la potreba za to. Tozadevni demantiji so prazno govoričenje skozi okno.

Po njegovem govoru je predsednik sejo zaključil in sklical prihodnjo sejo za jutri. Nadaljuje se razprava o proračunu.

Radić mora pojasniti napad na nuncija.

SEJA NAČELNIKOV KLUBOV. — MINISTRKA SEJA.

Belgrad, 19. febr. (Izv.) Na jutrišnji seji je nameraval, kakor smo poročali, zunanji minister odgovoriti na dr. Hohnjevo vprašanje radi Radićevega napada na papežev nuncija msgr. Pellegrinettija. Z ozirom na svoječasni sklep zastopnikov parlamentarnih klubov, da za časa generalne debate o proračunu ministri ne morejo odgovarjati na posamezna vprašanja, je danes predsednik skupščine povabil k sebi načelnike klubov, da se z njimi posvetuje o Ninčičevi nameri. Vsi načelniki so se sporazumeli v tem, da mora Ninčič odgovoriti na to vprašanje, ker je v interesu države, da se čimprej poravnajo taki neljubi spori. Edino zastopnik sam. demokratov je nastopil proti. Ker je za ta sklep potrebna soglasnost, zato na jutrišnji seji Ninčič ne bo mogel odgovarjati, pač pa se bo moral, kakor smo se informirali, Stjepan Radić javiti k besedi in podati komentar k svojim napadom na nuncija. V to svrhu je dobil Stjepan Radić danes potrebne informacije na današnji ministrijski seji, ki se je vršila od 6 do 8 in o kateri niso dajali ministri nobenih informacij.

Jugoslovanski klub za westfalske Slovence.

Belgrad, 19. febr. (Izv.) Posl. Kremenžar in tovariši so vložili na zunanje ministra vprašanje, v katerem opisujejo obupen položaj naših rojakov na Westfalskem, ki je posledica brezbriznosti naše vlade. V vprašanju se naštevajo glavne točke spomenice, katero je podpisalo 25 slovenskih društev na Westfalskem. Podpirajoč to spomenico, predlagajo poslanci nujne reparacije in zahtevajo odgovora na sledeča vprašanja: »Ali so znane ministru obupne razmere Slovencev na Westfalskem? Ali hoče z Nemčijo skleniti potrebne pogodbe, da se zavarujejo interesi naših rojakov? Ali hoče ukreniti vse potrebno, kar je naštet v spomenici?«

PRED VOLITVAMI V BUKAREŠTI.

Belgrad, 19. febr. (Izv.) Iz Bukarešte poročajo, da se je danes zgodil tam velik škandal. Velika masa ljudstva je prišla pred občinsko hišo in zahtevala legitimacije za jutrišnje volitve. Masa je bila tako ogorčena, da je večja skupina ljudi udrla do župana in ga osebnostno napadla. Župan je bil precej ranjen, posrečilo se mu je pa, da je telefonično poklical vojaštvo na pomoč. Kraljevi komisar je s pomočjo večjega števila vojaštva rešil župana. Aretiranih je bilo mnogo ljudi, med njimi narodni poslanec Maggion, kmetijski voditelj. Sploh se v vsej državi vodi volivna kampanja na izredno oster način, in je dobila značaj skrajne ogorčenosti.

Belgrad, 19. febr. (Izv.) Iz Rumunije je prišlo poročilo, da so se v raznih krajih vršile krvave borbe. Mnogo je mrtvih in ranjenih.

Naš dolg v Ameriki.

Naši dolgovci pridejo na vrsto, ko bodo imeli Amerikanci čas.

Belgrad, 19. febr. (Izv.) Iz kabineta predsedništva se je izdal sledeč komunike:

»Predsedništvo vlade je dobilo iz Washingtona telegramske poročila, da je izdalo ameriško finančno ministrstvo komunike, v katerem pravi, da teko naša pogajanja o reguliranju vojnih dolgov normalno. Ker pa je ameriška vlada zaposlena v parlamentu z neodložljivimi posli, ni bilo možno pričeta pogajanja dokončati. Radi tega se naš finančni minister vrača v Belgrad. Naša delagacija je ostala tam, da dokonča pogajanja. Komunike pravi, da so glavna vprašanja že rešena in je upanje, da se bo sporazum dosegel, čim bo imela ameriška vlada časa za nadaljevanje pogajanj.«

ZA STAROSTNO ZAVAROVANJE DELAVCEV.

Belgrad, 19. febr. (Izv.) Posl. dr. Andrej Gosar je vložil na ministrstvo za socialno politiko vprašanje radi izvajanja zavarovanja za starost, onemoglost in za slučaj smrti v smislu zakona za zavarovanje delavcev. To zavarovanje bi se imelo po § 208. tega zakona izvesti najpozneje do julija lanskega leta.

POLITIČEN SPOPAD V SPLITU.

Split, 19. febr. (Izv.) Politične strasti se v Splitu še vedno niso umirile in je zopet prišlo do pretepa med orjunaši in radičevci. Pri spopadu je bilo več lahko ranjenih, eden izmed radičevcev pa je zadobil težje poškodbe.

Strahote Daljnega vzhoda.

Angleški kriminalist dr. Ferguson je potoval nekaj mest Daljnega Vzhoda, ki so razvpita po svoji prostituciji, med temi posebno Singapur. Razmere, ki jih je tu našel, opisuje v posebni spomenici na angleške vlado. Ferguson pripoveduje, kako po neštetihih beznicah vzhodnih pristanišč pri živem telesu trohni in propada na tisoče evropskih deklet in žena, ki so jih zvodniki z najrazličnejšimi zvijačami in goljufijami, največkrat pa z obljubo dobre službe ali zakona, zvalili iz domačega kraja in jih odvedli v ta mesta mednarodne trgovine in razuzdanosti. Tu jih prodajo javnih hišam, kjer morajo potem služiti pohoti divjakov in pijanih mornarjev vsega sveta. Vsaka se v najkrajšem času okuži, toda v bolnišnico ne sme, ker bi potem lastnik hiše izgubil njen zaslužek. Tako so brez pomoče prepuščene bolezni, gniti začno in na živem telesu jih glodajo črvi. Premnoža se v obupu konča in za te nesrečne žrtve imajo v Singapur posebno pokopališče, kjer jih pokopavajo kakor mrhovno. Oblasti se za vse to ne zmenijo, ker je večina javnih funkcionarjev podkupljenih.

Dr. Ferguson zaklinja evropske vlade, naj napravijo tej strašni sramoti in temu nepopisnemu mučenju evropskega ženstva konec, naj zatro trgovino s človeškim mesom, s mesom lastnega evropskega ženstva. Ali se bo Evropa končno zganila in odzvala temu klicu? Veliko si od oficijelnih činiteljev ne smemo obetati, tembolj je pa vsak posameznik brez izjeme dolžan, da v svoji lastni okolici bojuje boj proti nenravnosti, proti pohujšanju in zavažanju, proti lahkomišelnosti. Dobra, resna vzgoja mladine, pošteno obnašanje moških nasproti ženstvu v vseh slučajih, dobra strokovna izobrazba in zadostne plače v službah — to so najzanesljivejša sredstva proti prostituciji. Kdor hoče pobijati prostitucijo, jo mora predvsem načelno obsojati, ne samo na Daljnem Vzhodu, marveč tudi doma, ne samo v najtežjih njenih oblikah, marveč v vsaki. Tako stališče zavzemajo tudi vsi iskreni nasprotniki prostitucije, ki načelno odklanjajo vsako njeno obliko, posebno pa prostitucijo pod policijsko patronanco.

Cisto neresno stališče je zavzel povodom Fergusonovega poročila »Slovenski Narod«. Piše med drugim: »Vprašanje prostitucije in javnih hiš je zelo kočljivo. Mnoge države so skušale ta žalosten pojav zatreti z najstrožjimi zakoni, pa se je izkazalo, da so človeške strasti in slaba nagnjenja nepremagljiva. Regulirani seksualno življenje tako, da bi prostitucija sploh izginila, je skoraj nemogoče. Pobjanje prostovoljne prostitucije sploh nima smisla...« Spričo takega stališča nasproti prostituciji in javnim hišam je ogorčevanje nad trgovino s človeškim mesom pač velika nedoslednost in samoprevvara. Dokler bodo obstojale kje javne hiše, kjer se bodo sploh smela zapirali dekleta v svrhu sramotne obrti, tako dolgo ne bo mogoče zatreti trgovine s človeškim mesom. O prostovoljni prostituciji se pa sploh ne more govoriti, kajti popolnoma prostovoljno, popolnoma po lastni krivdi se pač komaj katera ženska vda prostituciji. Slaba vzgoja, neurejene socialne razmere pa brezvestno izdajstvo prvega moškega, ki mu je dekle padlo v roko, vse to so faktorji, ki največkrat sodelujejo pri propadu deklet. Taka prostitucija pač ni prostovoljna.

Prav posebno pa moramo pibiti dejstvo, da se je odprava javnih hiš kar najbolje obnesla povsod, kjer so to načelo dosledno izvedli, tako v skandinavskih deželah, Rusiji in Ameriki. Največje mesto na svetu — New York je brez vsake javne hiše in tudi brez tajnih kotičkih prostitucije; z njegovih cest in ulic je izginilo javno prodajanje ženske časti, zavažanje v nemoralo; izčistilo in odpravilo je iz svoje srede vsa gnezdišča spolnih kug. Sploh si danes ne upa izlepa kdo več zagovarjati sistema javnih hiš in v vseh civiliziranih državah se s tem sistemom pometa. Le z doslednim izvajanjem tega načela, da se nemoralna ne sme izvajati kot obrt, da vsaj tretje osebe nimajo pravice, da se okorišajo z žensko bedo in moško propalostjo, bo mogoče priti do živega trgovini s človeškim mesom.

POLOŽAJ V SIRIJI.

Pariz, 19. febr. (Izv.) Po poročilih iz Beyrutha je železniška proga v Hedžas na razdaljo 7 km pretrgana. Vlak je skočil s tira in je več voz razbitih. Tudi proga Damask—Rajan je razdrta. Zahodno od Damaska je francoska artilerija obstreljevala Druze in jim zadala težke poškodbe.

Volitve v češkem senatu.

Praga, 19. febr. (Izv.) Včeraj so se vršile v senatu volitve predsednika in predsedniškega urada. Seja je bila že takoj ob otvoritvi zelo nemirna, ker je opozicija delala velik hrup. Med sejo so nemški, ogrski in slovaški senatorji zapustili sejo. Pri glasovanju je dobil od 107 oddanih glasov kandidat Vaclav Klotaf 86 glasov in je bil izvoljen za predsednika. Za podpredsednike so bili izvoljeni Hruban (lidovec, 86 glasov), Donath (republikanec, 86 glasov), Niessner (nemški demokrat, 86 glasov) in Soukup (soc. demokrat, 86 glasov). Senator Heller je zatem postavil nujno vprašanje na ministrskega predsednika radi zadnjih vladnih jezikovnih naredb. Senat je to vprašanje z večino glasov odklonil.

Madjarska afeta.

MAZARSKA AFETA V ČESKEM PARLAMENTU.

Praga, 19. febr. (Izv.) V seji poslanske zbornice je dr. Beneš podal izjavo o mažarski aferi. Opozicija je njegovo izjavljanje prekinjala z velikim nemirom. Socialni demokrat Rusovski je v svojem govoru v ostrem tonu nastopal proti voditeljem ponarejevalcev, ki so hoteli škodovati nele Franciji, temveč tudi drugim sosednim državam. Posebno je napadal grofa Apponyja, katerega je imenoval političnega kameleona. Opozarjal je vlado, da zavzame odločno stališče, ker rovanje sedanjih mažarskih krogov ogroža mir v Srednji Evropi.

PONAREJANJE ČESKIH BANKOVCEV V STAJERSKEM DEŽELNEM ZBORU.

Gradec, 19. febr. (Izv.) Na današnji seji stajarskega deželnega zbora je poslanec Machold (soc. dem.) ponovno postavil nujno interpelacijo v zadevi ponarejanja čeških bankovcev v Wetzelndorfu in zahteval od deželnega glavarja, da določno zavzame stališče napram grofu Bethlenu. Deželni glavar Rintelen je nato predlagal, da naj se iz vseh strank deželnega zbora sestavi poseben preiskovalni odbor, ki bo preiskal vso zadevo, ker se je po petih letih že marsikaj pozabilo. Ker se je interpelant s tem zadovoljil, so izvolili 7 članski odbor, ki je sestavljen iz zastopnikov vseh strank.

DEMONSTRACIJE V BUDIMPEŠTI.

Budimpešta, 19. febr. (Izv.) Socialdemokrati so na pristojnih oblastih zaprosili za dovoljenje za ulično manifestacijo. Oblasti jim niso tega dovolile in izjavile, da tudi od vladne strani ni prijavljena dosedaj nobena demonstracija.

Budimpešta, 19. febr. (Izv.) Državni predsednik je izrazil željo, da se ne bi vršile nikake demonstracije za vlado.

PREGANJANJA NA GRŠKEM.

Belgrad, 19. febr. (Izv.) Iz Aten poročajo: Pangalosova vlada je prepovedala nadaljnje izhajanje republikanskega organa »Demokracije«, ker je natisnil prvi republikanski proglašen in govor Papanastazija. Glavnega urednika Furidasa so aretirali, ker se je protivil vladni naredbi.

Pariz, 19. febr. (Izv.) Po poročilih iz Aten vlada še nadalje izvaja svoja politična preganjanja in je bilo tekom včerajšnjega dne zaprtih zopet več agilnih političnih oseb.

Atene, 19. febr. (Izv.) Vlada je izdala naredbu, da se osnuje izredno vojno sodišče za razsojevanje proti političnim zločincem.

Haag, 19. febr. (Izv.) Generalni tajnik mednarodne strokovne zveze je prejel z ozirno na vabilo te zveze, da se tudi ruske strokovne organizacije včlanijo v mednarodni strokovni zvezi, odgovor, da se ruske organizacije z zvezi ne včlanijo. O tem bo sklepala sedaj prihodnja seja mednarodne strokovne zveze.

Dunaj, 19. febr. (Izv.) Sportni klub Hakoah je končno sklenil, da odpotuje v Ameriko v aprilu. Vrnili se bo koncem maja. To je prvo potovanje dunajskega kluba v Ameriko.

Posledice Mussolinijeve agresivnosti.

Izborno je grof Volpi, italijanski finančni minister vodil pogajanja v Newyorku in Londonu. Italija je dosegla nepričakovane uspehe. Toda fašistovski režim ne pusti zaslug nikomur, tudi Italiji ne. Ne Italija — ampak fašisti — ti večni rešeniki Italije — fašisti so dosegli presenetljive uspehe. Fašisti smo to dosegli s svojo politiko. Zato mora Italija ostati fašizem in njegova zdrava diktatura. Tako je odmevalo po italijanskem časopisju.

Gotovo je, da bi se bil fašizem v Italiji zelo okrepil, če bi bili dogovori, ki jih je sklenil Volpi z ameriški delegati gladko sprejeti in odobreni na vseh pristojnih instancah. Že tak j. spočetka je bila grenka kaplja v kupi veselja bojazen, da ameriški republikanski senatorji ne bodo brez debate pustili načrta o ureditvi italijanskih dolgov do odločilnega glasovanja. Odločilni senatorji so čisto odločno povedali, da nimajo volje podpreti Mussolinijevega imperializma, militarizma in da smatrajo fašistovsko diktaturo, ki je ugonobila vse državljanske svobodščine za najkvarnejši povzročitelj propale povojne Evrope.

Pa bi morda še šlo, morda bi bili italijanski predlogi prodrli, če ne bi Mussolini s svojimi zadnjimi nastopi podrl, kar je Volpi zgra-

dil. S svojim brezobzirnim nastopom proti Nemčiji in Avstriji je Mussolini ravno v kritičnem trenutku do nagega razkril svojo in s tem fašistovsko ideologijo. Pri teh Mussolinijevih govorih ne pride toliko v poštev to, da se je zazabala meddržavna varnost in da se je na Brennerju pokazal ognjen jezik, glavno in najvažnejše je, da je Mussolini vsemu svetu povedal, da spoštuje mednarodne dogovore samo toliko časa, dokler jih mora, da pa ne spoštuje ne naravnih ne mednarodno priznanih pravic narodnih manjšin. Mussolini je na ves glas poudaril, da Nemci in vsi narodi v italijanskih državah mejah morajo postati Italijani — če ne bo pela fašistovska palica. To, kar so tlačeni narodi v Italiji zamenj priporočevali že 5 let in klicali ves civilizirani svet na pomoč, pa jim svet ni verjel — to je sedaj Mussolini povedal sam odkrito, določno in jasno, da je vsakdo razumel.

Razumeli so tudi ameriški senatorji. Rožljanje s sabljo na zunaj in grožnje z zatiranjem na znotraj, to je delovni program fašistovske vlade in ta program naj podpira — ameriški kapital. To je okrepilo opozicijo in zadnja poročila javljajo, da italijanskih dolgov sploh — ni na dnevnem redu prihodnjega zasedanja ameriškega senata. S tem je ratifikacija odložena za nedogledno dobo.

Mussolini se je spodtaknil na lastni predolgi sablji. Italija pa ima dokaz, da je fašizem in imperijalizem ne bo koristil, marveč jo le vede do neizogibne katastrofe.

Nemški nacionalisti v zvezi z madjarskimi ponarejevalci.

Že prve dni preiskave in potem med preiskavo madjarskega škandala so se vedno in vedno ponavljale vesti, da so madjarski fašisti in nemški nacionalisti delali po skupnem načrtu in da je treba madjarsko afero smatrati kot združeno akcijo srednjeevropskih reakcionarnih monarhističnih in fašistovskih organizacij, ki so hotele s ponarejanjem tujega denarja uničiti valute nekaterih držav in povzročiti nove prekucije ali z revolucijo, ki bi vsled gospodarskih polomov nastala v kaki državi ali pa pridobiti ogromna sredstva za splošen fašistovski pohod. Madjarska je bila po teh vesteh le najprimernejši sedež podvzetja, ker imajo tam fašisti vso oblast v svojih rokah.

Dasi ni mogoče dobiti še točnejših in zanesljivejših podatkov, ki bi utemeljili gornje trditve, vendar so izjave nekaterih obdolženecv zelo zanimive. Če bodo dobile te izjave v nadaljnji preiskavi primerno izpolnilo, se bo značil in pomen madjarske afere povzdignil v srednjeevropski škandal.

Windischgrätzov tajnik Raba je pred policijo izjavil: Poudarjam, da pobuda za ponarejanje frankov ni izšla iz madjarskih krogov, ampak iz Nemčije. Windischgrätz mi je diktiral pisma na Ludendorffa v Monakovem in na generala Seeckt. Windischgrätz sam mi je potrdil, da je pisal tema gospodoma radi ponarejanja frankov. Gerö mi je pri neki priliki izročil pismo, ki je nosilo kifro in naslov nekega vojaškega komandanta. S tem pismom sem šel v Monakovo in bil sprejet med višjimi vojaškimi krogi in sem že v par dneh dobil odgovor v dveh pismih; prvo je bilo naslovljeno na Gerö, drugo pa Windischgrätz.

Windischgrätz sam je izpovedal, da je Raba prinesel papir za ponarejanje bankovcev iz Nemčije. Trdil je, da je tudi tehnični načrt za ponarejanje iz Nemčije. Windischgrätz je poudaril, da ve za podrobnosti, katere nemške osebe so pri podjetju pomagale, toda tega ne more povedati.

Grof Pavel Teleky, ki sicer zanika vsako soudeležbo pri stvari, pa ga drugi obdolženci vedno težje obremenjujejo, je po dosedanjih preiskavah večkrat obiskal ravno pred par dnevi aretiranega Schultzeja v Berlinu.

Gerö je priznal, da je bil radi ponarejanja v zvezi Kölnom in Berlinom in da je material za fotografiranje dobil iz fotografskega instituta v Kölnu.

Dijaštvo za sporazum z Bolgari.

V belgrajski »Pravdi« poroča K. St. Pavlovič o gibanju med jugoslovanskim dijaštvom za sporazum z Bolgari. Gibanje vodita vseučiliški društvi za Ligo narodov v Belgradu in Sofiji. V dne 28. in 31. januarja 1926 se je vršil v Sofiji prvi sestanek, na katerem so sklenili temeljne točke za skupno delo. Točke so sledeče: Obe društvi se obvezujeta, da se ne bosta dotikali vprašanj, ki izključujejo zблиžanje, gojili bosta intelektualno in kulturno zблиžanje svojih članov, medsebojno uradni jezik je srbo-hrvatski, slovenski in bolgarski, sredi maja se skliče v Belgrad balkanski kongres, začetkom marca pa naj se sestanejo v Belgradu bolgarski in srbski, hrvatski in slovenski dijak, da se dogovore o vsem potrebnem zaradi kongresa. Poročevalec pravi, da so kazali o priliki sofijskega sestanka vsi tamkajšnji bolgarski krogi veliko pripravljenost za sporazum, da so pa kljub temu sprožili vprašanje Makedonije in makedonskih beguncev. Navzlic temu je nade, da se polagoma le doseže medsebojno zблиžanje.

Imenovanja v šolski službi.

V ministristvu za prosveto je podpisanih več ukazov, s katerimi se izvršijo sledeča napredovanja:

Na kočevski gimnaziji se pomakne dr. Josip Mašek iz 7. skupine v 6., I. kategorije, prof. Anton Burgar iz 6. v 5. skupino I. kategorije.

Postavljajo se v 1. skupino II. kategorije: Miroslav Praprotnik za stalnega šolskega upravitelja v Jaršah pri Kamniku; Andrej Rojec, učitelj v Kranju, za stalnega šolskega upravitelja v Križah pri Trzinu; Jakob Slapar, šolski upravitelj v Olševku, za stalnega šolskega upravitelja na Primskem pri Kranju; Vinko Zahrastnik, učitelj v Škofji Loki, za stalnega šolskega upravitelja istotam; Franc Keržič, šolski upravitelj v Dobrempolju, za stalnega šolskega upravitelja v Šmartnem pri Kranju; Matija Brezovar, učitelj v Št. Rupertu, za stalnega šolskega upravitelja v Št. Rupertu pri Krškem; Ljudevit Pirkovič, šolski upravitelj v Škocijanu pri Mokronogu, za stalnega šolskega upravitelja v Zidanem mostu; Jožef Pleničar, šolski upravitelj v Kropi, za stalnega šolskega upravitelja v Zgornji Šiški pri Ljubljani; Franc Musar, šolski upravitelj v Boštanju na Savi, za stalnega šolskega upravitelja v Šmarju pri Ljubljani; Ivan Stupica, šolski upravitelj v Mošnjah, za stalnega šolskega upravitelja v Št. Petru pri Ljubljani; Avgust Canjko, stalni šolski upravitelj v Svetinjah, na isti položaj v Pireščici, glavarstvo Celje; Ivan Urek, stalni šolski učitelj na Vranskem, za stalnega šolskega upravitelja istotam; Anton Strigl, stalni šolski upravitelj v Keblju pri Konjicah, z istim svojstvom v Črešnjevcih, glavarstvo Maribor, desni breg; Stefan Širen, stalni učitelj v Radvanjih pri Mariboru, za stalnega šolskega upravitelja istotam; Viktor Grčar, stalni učitelj na I. deški ljudski šoli v Mariboru, za stalnega šolskega upravitelja IV. deške ljudske šole v Mariboru, levi breg; Adolf Rosina, stalni učitelj v Ormožu, za stalnega šolskega upravitelja istotam; Ivan Najžer, stalni učitelj v Središču, za stalnega šolskega upravitelja istotam; Karl Kobalej, stalni učitelj v Podčetrtku, glavarstvo Šmarje pri Jelšah, za stalnega šolskega upravitelja istotam; Franc Pogačnik, stalni učitelj v Št. Vidu pri Grobelnem, za stalnega šolskega upravitelja istotam.

Z istim ukazom se postavljajo v 2. skupino II. kategorije: Ljudevit Kokot, učitelj v Dobovi pri Brežicah, za stalnega šolskega upravitelja istotam; Izidor Smolej, učitelj v Borovnici pri Ljubljani, za stalnega šolskega upravitelja v Mengšu pri Kamniku; Anton Rigler, šolski upravitelj v Skaručini, za stalnega šolskega upravitelja v Trzinu; Franja Slapar-Grošljeva, učiteljica v Kranju, za stalno učiteljico na deško-dekliški šoli istotam; Vladimir Požar, učitelj v Pladini pri Rakeku, za stalnega šolskega upravitelja v Radečah pri Zidanem mostu; Jurij Kislinger, učitelj v Laškem, za stalnega šolskega upravitelja istotam; Drago Rostohar v Št. Juriju pod Kumom, za stalnega šolskega upravitelja v Litiji; Maks Kavčič, šolski upravitelj pri Sv. Križu pri Litiji, za stalnega šolskega upravitelja v Šmartnem pri Litiji; Milena Batin, učiteljica v Voklem, za stalno učiteljico v Dobravi pri Kropi, glavarstvo Radovljica; Josip Jurše, stalni učitelj v Brežicah, za stalnega učitelja na deški ljudski šoli v Celju, okolica; Branko Zemljčič, šolski upravitelj v Rečici ob Savinji, glavarstvo Gornji grad, za stalnega učitelja na deški šoli v Celju, okolica; Robert Senica, šolski upravitelj v Sv. Petru v Savdolini, za stalnega šolskega upravitelja v Gotčevljah pri Zalcu; Franc Žagar, učitelj v Celju, okolica, za stalnega šolskega upravitelja v Št. Jurju ob j. ž.; Franc Brglez, učitelj v Čadramu pri Konjicah, za stalnega šolskega upravitelja v Slovenski Bistrici; Josip Rainer, učitelj v Zgornji Polskavi, za stalnega šolskega upravitelja istotam; Ambrozij Rusjan, stalni šolski upravitelj v Svetahovcih, v istem svojstvu v Gederovcih pri Murski Soboti; Janko Lešnik, stalni šolski upravitelj v Vurbergu pri Ptuj, v istem svojstvu v Hajdino pri Ptuj; Martin Vrečko, stalni učitelj v Šoštanju, za stalnega šolskega upravitelja istotam.

Upokojeni so: Ivanka Lampe, strokovna učiteljica na meščanski šoli na Jesenicah; Marija Gajšek-Tramšek, učiteljica za ženska ročna dela v Dobovi pri Brežicah; Marija Zel-Stepišnik, učiteljica v Apačah.

Za učiteljsvo

★ Kam je prišlo naše učiteljsvo. Nadučitelj Pirnat je bil pod bivšim PP režimom nasilno prestavljen iz Mokronoga v Žužemberk. Proti tej krivici se je nadučitelj pritožil na državni svet. Od novega RR režima bi vsaj za Pirnata, ki je menda edini učitelj radičevcev v Sloveniji, pričakovali pravične razsodbe njegove pritožbe. Pa kakšen odgovor! »Učitelji v Sloveniji, čeprav stalni, morejo biti prestavljeni.« In zato pritožba »nema oslonaca«. Daleč smo prišli!

Beleške

△ Za občinske volitve in odpravo komisarijato se zavzema sarajevska »Več. Posta« in piše: Komisariji so večinoma zaupniki oblasti. Zdej jih imamo povsod in svet se že več ne buni proti temu. Nekoč je bilo to ime odvratno in nepopularno. Kadar je Avstrija v skrajni sili postavljala komisarje po občinah, se je redko kdo hotel poprijeti te »časti«, da bi delal proti narodu. Taki ljudje so veljali za oprede, špijone itd. Nihče jih ni na ulici pozdravljaj in oni niso imeli tistega vpliva in moči kakor sedanji komisariji. Danes je to navadna stvar in človek-komisar znači človek, ki uživa zaupanje oblasti. A ipak je odvratno baš v demokratiški državi, da se narodu jemlje najprimitivnejša in najmanjša pravica, da vlada s svojo občino, da je gospodar vsaj v svoji hiši. V Bosni ni danes niti ene občine več z narodnimi zastopniki. Celotiste občine, ki so vzorno gospodarile, so dobile komisarije, ki nič ne delajo. Priznamo, da niso vsi komisariji slabi, toda tudi manj dobri izvoljeni občinski možje so boljši od najboljšega komisarija. To je temeljno načelo demokracije, in osnovne pravice, ki jo narod mora dobiti. — Dobro povedano. V Ljubljani smo pa še tako srečni, da imamo na magistratu ne samo enega, ampak kar tri komisarje, ki po demokratiških načelih menda odvažajo tri občinske odbore...

△ Slovenska fronta. »Nar. Dnevnik« je z našim odgovorom, v katerem smo pojasnili naše stališče glede na enotno fronto, zdaj zadovoljen. A mogočnost organizacije take fronte vidi le v ustanovitvi narodnega sveta in piše: »Naj se ustanovi narodni svet onih, ki so za slovensko fronto. Na ta način bo onemogočeno, da bi kdo s slovensko fronto špekuliral, čeprav dejansko ne bi bil zanjo. Mislimo, da je na podlagi slovenske fronte narodni svet mogoče takoj ustanoviti, samo če je to res dobra volja.« — Z naše strani bi k temu pripomnili, da nimamo v načelu sicer prav nič proti ustanovitvi takega »narodnega sveta«, kakor si ga »N. D.« zamišlja, da pa mogočnosti ustvaritve takega foruma za enkrat ne vidimo nikjer; ker ne vidimo na gotovih straneh sploh nobene volje za enotno slovensko fronto. Najprej mora biti tu enotno duhovno razpoloženje za akcijo kot tako, potem moremo šele misliti na njeno organizacijo, ali na podlagi »narodnega sveta« ali na kaki drugi podlagi. Toda kakšno je danes razpoloženje za enotno slovensko fronto v Zerjavovem taboru, kakšno je v Pučljem taboru? Saj je »Nar. Dnevnik« videl, kakšen je bil odziv na naš poziv k enotni slovenski fronti. Divji napadi na nas in na SLS, to je bil odgovor. In naj čita »N. D.«, kaj piše včerajšnje »Jutro« o »klerikalni fronti«. Kje je tam le senca kake volje, kaj šele dobre volje? Tam je samo strankarski fanatizem, ki ne mara enotne slovenske fronte, ker mu to ne gre v račun. In kje je s takimi fanatikami sploh mogoča mirna, resna beseda? Konstatiramo, da je bil edino »Nar. Dnevnik«, ki je v predmetu stopil z nami v stvarno, smotreno diskusijo. Kjer je dobra volja, tam je mogoč pač tudi pameten razgovor.

△ Trboveljska premogokopna družba je reducirala in kakor kaže še misli reducirati delavstvo v svojih rudokopih. To je nesocialno početje, ki po pravici vzbuja splošno ogorčenje in proti kateremu smo mi prvi vzdignili svoj protest. Trboveljska premogokopna družba je tako bogato podjetje, ki državi in prebivalstvu tako drago prodaja svoj premog, da bi iz svojih ogromnih dobičkov mogla brez škode vzdržati svoj obrat v dosedanjem obsegu, tako da bi ji ne bilo treba metati na cesto toliko slovenskih trpinov, ki so za dobrobit domačih in tujih akcionarjev pustili svoje zdravje pod zemljo. In če se reducira, bi se morali preje reducirati tujci, ne pa domačini. Sicer pa, kakor je splošno mnenje, za redukcijo ne tičijo nobeni stvarni razlogi, marveč je le nova špekulacija, ki naj TPD pomaga znižati delavske mezde, in dolžnost državne oblasti bi bila, da kot postavna zaščitnica dela poseže v samoblastnost in samovoljnost privatnega podjetja, od katerega so odvisni toliki interesi javnega blaga. Ogorčenje je torej splošno in upravičeno, dolžnost vseh prizadetih pa je, da se temu stopi na pot. Ta cilj pa se z brahijalnimi napadi na posamezne osebe ne bo dosegel, ampak z organiziranim in legalnim bojem, kakor je to treba v demokratični državi. Nelegalna sirova fizična sredstva samosodstva posameznih oseb ali pa tudi organizacij pa stanja ne bodo izboljšala, marveč le poslabšala, kajti, če gre za tako silo, je velekapitalistična družba, ki razpolaga z denarjem in oporo vlade, vedno močnejša od vsake druge fizične sile. Delavstvo ima od takih činov vedno samo največjo škodo, kar se je neštetokrat dokazalo. Organizacija velekapitala se da zlomiti samo z organizacijo delavstva, z borbo na demokratičnih temeljih, s političnimi sredstvi in strokovno močjo in disciplino, nikoli pa ne s terorističnimi napadi posameznikov na posamezne osebe, ki izvirljajo samo reakcijo. Ljudi, ki na tak način delavstvu »pomagajo«, pa naj bo iz dobrega namena ali pa iz preračunane špekulacije in provokacije, zavedno delavstvo odločno odklanja.

Kupujte srečke za Orlovski stadion!

Dnevne novice

★ **Upokojitve.** Upokojeni so na lastno prošnjo: Višji davčni upravitelj Alojzij Knez v Celju, davčni upravitelj Peter Vovk v Kočevju, davčni upravitelj Josip Cepin v Slovenj-gradu.

★ **Iz uradnega lista.** Uradni list ljubljanske in mariborske oblasti z dne 18. t. m. objavlja: Naredbo o službi epidemijskih zdravnikov; Naredbo glede državnega tehničnega izpita; Razpis o sprejemanju in ocarinjanju blaga brez raztovoritve ali z delno raztovoritvijo iz vozil; Pravilnik o dokladah in posebnih nagradah osebjem v območju ministrstva za gradbo; Razpis glede carinskega postopanja pri pogojnih ekspedicijah slik, ki se oglašajo na povratek; Razpis o analizi nafte in proizvodov iz nje; Razpis o ocarinjanju antracita ob uvozu.

★ **Carinarnice.** Finančno ministrstvo je ukinilo carinske oddelke v Remšniku, Radli, na Muti, v Lihelcih in v Črncih.

★ **Slovenec v francoski prometni službi.** Francoska parobrodna družba »Comp. gen. Transatlantique« je nedavno imenovala pri svojem glavnem uradu v New Yorku za ravnatelja oddelka za III. potniški razred Slovenca Johna Volka.

★ **Konkurz za podčastniško šolo.** Belgrajska pehotna podčastniška šola sprejema reflektante 10. maja t. l. Kandidati ne smejo biti mlajši od 17 in ne starejši od 21 let. Vsa bližnja pojasnila dobijo v svojih občinah in na orožniških postajah ali pa pri najbližji vojaški komandi.

★ **Brezplačno dobiš tri srečke,** če naročiš deset srečk bogate loterije Kat. prosvetnega društva v Sv. Petru pod Sv. gorami, ki vsebuje 250 krasnih dobitkov v vrednosti 50.000 Din. Cene srečki samo 5 Din. Zatorej nemudoma piši dopisnico na Loterijski odbor v Sv. Petru pod Sv. gorami in naroči čimveč srečk. Srečkam se priloži položnica, da te poštnina nič ne stane. Zapomni si: še danes poskusi svojo srečo!

★ **Kamnoseki, pozor!** Neki zlobnež je na radovljiskem pokopališču iztrgal iz več spomenikov marmornate umetniško izdelane vložke, kakor križce, reliefe, rozete i. dr. — Kamnoseke opozarjamo, naj nikar ne kupujejo od sumljivih oseb omenjenih okraskov, ampak jih takoj naznanijo oblastem.

★ **Aretacija hranilničnega ravnatelja.** Na ukaz državnega pravdnštva v Zagrebu je bil aretiran v Zagrebu ravnatelj Karlovačke gradške štedionice — Karlovske mestne hranilnice — Martin Carić. Mož je delal sumljivo kupčije z uradnim denarjem seveda za svoj lastni dobiček in oškodoval na ta način svoj zavod za ogromne vsote. Moža so izročili sodišču in uvedli obsežno preiskavo, ki bo gotovo razkrila še marsikake čudne manipulacije ravnatelja na škodo svojega zavoda.

★ **Vpokojeni železničarji.** Prejeli smo: Dobro vam je znano, da bomo že leta boj za naš obstanek in naše pravice. Dosedaj smo imeli le malo uspeha. Vdinjali smo se svoječasno v železniški upravi kot krepki, zdravi možje z malo mesečno plačo, dasi bi lahko dobili manj napore in boljše plačane službe. Kaj nas je zavedlo, da smo sprejeli tako naporno in nevarno službo, da smo žrtvovali dan in noč svoje zdravje, svoje zdrave ude ter gledali vsak trenutek smrti v oči? Zavedla nas je gotovost, da bomo mi in naše družine preskrbljeni, ko nam omagajo moči. To zagotovilo, za katero so nam jamčile železniške uprave, nas je vzpodbujala, da smo vztrajali na svojih mestih ob vsakem času in vsakem vremenu v korist upravi, v blagor in prid vsemu prebivalstvu. Da nam je bilo to jamstvo tudi vestransko postavno in sodno zajamčeno, smo morali od svojih skromnih

prejemkov prispevati tudi sami v ta sklad, tako imenovani »pokojninski fond«. A kaj se nam je zgodilo? Merodajni faktorji, ne meneč se za svoje obveze, so poteptali naše pravice z nogami, nas pa poglani v strašno bedo in obup, ker vsi opomini, vsa pota in vse prošnje nič ne pomagajo, ker imajo oblastniki za naše zahteve popolnoma gluha ušesa, zato nam ne preostane nič drugega, kakor da se zatečemo na sodno pravno pot, kajti pravica je in mora ostati na naši strani. Da zberemo za to potrebna sredstva, se sklicujemo v nedeljo, dne 7. marca, trije shodi železniških vpokojencev, in sicer v Ljubljani ob 2. uri popoldne v Mestnem domu, v Celju ob 9. uri popoldne pri Zelenem travniku in v Mariboru ob 2. uri popoldne v Kazini, Slomškov trg. Vsak železniški vpokojenec in vdova naj se zaveda, da s skupnimi močmi moramo zmagati, ter naj se shoda udeleži na kraju, kjer mu je najbližje. — Vodstvo centrale.

★ **Fakulteta za muslimansko pravo.** Uprava sodno-šerijatske šole v Sarajevu je poslala pristojnim ministrstvom v Belgradu spomenico, v kateri predlaga, da se navedena šola preimenuje v posebno fakulteto za muslimansko pravo, ki je v Jugoslaviji neobhodno potrebna.

★ **Teozofsko gibanje v Jugoslaviji.** Teozofična družba, ki ima svoj sedež v Indiji, a v Evropi svoje središče v Londonu — dasi je malo Angležev v tej družbi — ima svojo organizacijo tudi v Jugoslaviji. Predsednica organizacije je ga. Jelisava Vavra, učiteljica v Zagrebu in podpredsednica Jugoslov. učiteljskega združenja. Ga. Vavra prireja tod in tam propagandna predavanja; tako obišče te dni Belgrad, kjer bo predavala o teozofiji. — O ustanovitvi teozofične družbe gospe Blavatsky smo prejeli te dni zanimiv dopis, ki ga o priliki priobčimo. Za danes omenimo le, da je Blavatskyjeva zapustila svojega moža ruskega generala Blavatskega in živela nato po vrsti z raznimi moškimi. Mnogo let se je pečala s spiritizmom in uganjala pri tem največja sleparstva.

★ **Igralnica v Zagrebu.** Oblast je v zadnjem času v Zagrebu zaprla dve igralnici: kot prvo ono v hotelu Esplanade, nato pa še igralnico v Grand Hotelu. Poslednja je bila navidez osnovana kot klubska igralnica, dejansko pa jo je vodil lastnik bivše igralnice v Zametu, Tedesco.

★ **Boj za pečenko.** Zagrebški gostilničarji in podobni obrtniki so vložili na pristojno mesto pritožbo proti temu, da prodajajo mesarji tudi pečeno meso: mlade prešičke, gosi, race, jagnjeta itd., češ, da delajo s tem njim neopravičeno konkurenco. Proti tej pritožbi sta nemudoma vložili ugovor Zveza zasebnih nameščencev in Zveza vpokojencev, ki zahtevata, da naj se prodaja pečenege mesa mesarjem še dalje dovoli. Mnogi nepremožni sloji si pri mesarjih kupujejo kosilo, posebno pa večerjo za primeroma majhen denar, dočim so jedla v gostilnah za 50 odstotkov dražja nego pri mesarjih. Bilo bi nedopustno, tako pravijo, ako bi se ljudem odtegnila cenejša prehrana samo na ljubo gostilničarjem. Navedeni organizaciji napovedujeta proti morebitni taki odredbi najodločnejši boj.

★ **Žejno Sarajevo.** Po statističnih podatkih popije Sarajevo na leto 3 milijone litrov alkohola, kar predstavlja povprečno vrednost od 40 milijonov dinarjev. Najbolj »žejno« leto je bilo v Sarajevu l. 1924 in se je popilo vina 1.078.570 litrov, piva 1.331.181 litrov, rakije 301.624 litrov, likerjev 11.700 litrov, šampanjca 1922 litrov in še 185.900 litrov špirita ter 752 litrov »esence« za rum in likerje. V letu 1925, so te številke že nekoliko padle, posledice krize pač. To leto se je n. pr. popilo

šampanjca samo še 364 litrov. — K temu ogromnemu konzumu alkohola pristavlja neki sarajevski list hudomušno, češ, da ljudje ne pijejo toliko od veselja, kolikor iz obupa...

★ **Nesreča v gozdu.** Na pepelnico sredo popoldne so v Zagorici pri Št. Vidu na Dolenjskem sekali bukve za apnenico. Ena bukva je padla proti vsemu pričakovanju v breg in pritisnila Antona Zajca, županovega sina iz Beča št. 6, da je revež še tisto noč umrl. Dva druga pomagača sta bila sicer tudi nekoliko zadeta od padajoče bukve, toda nista bila poškodovana.

★ **70 letnico rojstva obhaja 22. t. m.** veleposestnik na Verdu pri Vrhniki g. Josip Lenarčič. Rodil se je dne 22. februarja 1856 na Vrhniki lšt. 214 (stara). Razen v gospodarstvu se je g. Lenarčič kot član narodnopaedne, oz. demokratske stranke udeleževal tudi v politiki in bil 1891 izvoljen kot zastopnik notranjskih mest in trgov v deželni zbor kranjski. Od l. 1903. do 1914. je bil predsednik Trgovske in obrtne zbornice.

★ **Obešenje roparskega morilca.** Danes jutraj so obesili v Osijeku roparskega morilca Pavla Minčetića, ki je lanko poletje umoril in oropal starčka Nikolica in njegovo ženo v Bošnjacih.

★ **Zagonečen beg 15letne deklice.** Pred enim tednom je prosila 15letna učenka l. Z., doma iz Gaberja, svojo gospodinjjo v Celju, da naj ji dovoli pardednevni dopust, češ, da ji je težko obolela njena mati. Gospodinja je ustregla tej upravičeni prošnji in je poslala deklico domov. Dekle pa je prišlo domov in je nalagalo mati, da se mora odpeljati po nalogu svoje gospodinjje. In odpeljala se je res, toda ne po poslih svoje gospodinjje, marveč z nekim mladim moškim, ki jo je čakal na kolodvoru in jo je odpeljal neznano kam — gotovo pa v propast.

★ **Zrtev ljubosumnosti.** Te dni se je dvakrat v glavo ustrelila mlada in ugledna žena novosadske družbe, žena veleposestnika Mite Debeljačkaga, Alice. Mlada žena je bila po rodu Švicarka in je bila v novosadskih krogih zelo ugledna in spoštovana dama. Smrtno nevarno ranjeno so prepeljali v bolnišnico. Vzrok je ljubosumnost.

★ **Izdaten vlom.** Ljubljanske varnostne oblasti so dobile obvestilo, da je bilo vlomljeno pred par dnevi v manufakturno trgovino Rudolfa Hercoga v Limbušu pri Mariboru. Vlomilcev je bilo več in so odnesli za 40.000 Din raznega manufakturnega blaga in pa nekaj gotovine. Vlomilcem so morale biti domače hišne razmere prav dobro znane.

★ **Prodaja čevljev tovarn Peter Kozina in Ko.** po znižanih cenah v trgovinah Aleksandrova cesta 1 in Breg 20 se izjemno podaljša do konca tega meseca, ker se do sedaj ni moglo vsem odjemalcem postreči, na kar se opozarja cenj. občinstvo. 1043

Za časnikom svojim dve uri samó čerikavi »hofrat« pije vodo.
Ko bje ura pet, se pa razvedri:
Pred njim se »Buddha« čaj iskri.

Seja glavnega odbora bratovskih skladnic.

14. februarja se je vršila v Ljubljani seja glavnega odbora bratovskih skladnic. Na dnevnem redu je bilo poročilo upravnega načelstva in izprememba pravilnika. Po otvoritvi seje, kateri je predsedoval centralni ravnatelj TPD, se je oglasil delavski delegat iz Velenja g. Pevec ter predlagal, da se pravilnik, kar se tiče uprave, v toliko spremeni, da dobi delavstvo tudi po novem pravilniku v upravnem odboru dvetretjinsko večino, kakor jo ima dosedaj. Po kratki debati je dal predsednik predlog na glasovanje in ker so seveda zastopniki podjetij (večinoma rudniški ravnatelji) glasovali proti, je bilo enako število

šlirih do druge postaje. Ko so zmolile rožni vene, se je starka dvignila in vse so ji počasi sledile v cerkev, kjer so pred oltarjem dolgo klečale in molile. Potlej je starka vstala, peljala svojo četo k studentu, da bi še enkrat pile, nato pa so brez besede odromale, odkoder so bile prišle.

Durtal jih je kmalu videl, kako so druga za drugo kot stožci z belo kroglo na vrhu lezle navkreber po stazi, na kateri so se bile pojavile kot prožiči se kamenčki.

»Te ženske,« je rekel neki svečenik, ki se mu je približal, »so že dva dni in dve noči na potu po teh hribih. Doma so v Savojih in so hodile brez počitka, samo da bi nekaj minut tukaj molile. Nocoj bodo prenočile, kakor že bo, v kakovem hlevu ali kakovi volitni in jutri prav zarano nadaljevale svojo mučno pot.«

»Božjo pot,« je Durtal v mislih popravil in kar odrevenel pred svetostjo tako goreče vere.

Misli so mu šle še dalje in globlje. Torej je vendar mogoče, da brez čiste samostnosti in brez samostanske tihočnosti ostajajo duše teh trdih kmetov sredi teh hribskih sotesk in tokav večno mlade, večno sveže, večno nedolžne in otroške? Zares, tu živijo ženske, ne da bi vedele, kontemplativno življenje, se družijo z Bogom in obdelujejo male lase po teh strmih višinah; Lea in Rahela so obenem, Marija in Marta v eni osebi. In te ženske verujejo preprosto in otroško kakor je veroval srednji vek. Ta bitja z majhnimi čuv-

Zahtevajte le prava Gillette-rezila.

Izvirna Gillette-rezila!

Najpopolnejše britje dosežete z uporabo

pristnih Gillette-rezil

Naglo, gladko, čisto britje — brez trganja, bolečin ali ranitve — odreže vsak las na površini Vaše kože.

Zdaj lahko zopet dobite prava Gillette-rezila pri svojem dobavitelju ali pa Vam jih preskrbi.

Gillette Safety Razor Co.

Boston, U. S. A.

Gillette Safety Razor

U. S. A.

Wien, Maysergasse 2

Brzoi, anslav Gillette

Pazite

na varstveno

znamko!

Edini dobavitelji za:

Jugoslavijo, Avstrijo, Ogrsko, Češko-Slovaško, Poljsko, Rumunijo, Belgijo, Turčijo in Grško.

glasov za in proti. Predlog se odda v prejšjo ministrstvu šum in rud.

Za stare vpokojence so bili delavski delegati mnenja, naj ostane stališče delegatov glavnega upravnega odbora. K čl. 129. so namreč odborniki iz vrst zastopnikov zavarovanih članov predlagali sledeče: 1. Upravičencem, ki so prejeli rente že pred 1. januarjem 1925, se določijo rente najmanj v oni višini, ki odgovarja valoriziranim dajatvam, ki bi pripadale tem upravičencem po predpisih, veljavnih pred zakonitvijo pravil. Pri tem je računati, da odgovarjajo dinarske ali kronske enote, ki jih ti predpisi navajajo, znesku 15.— Din (1:15). (Torej dobi starovpokojenec za vsako krono 15krat toliko dinarjev.) Ako bi pa dobivali ti upravičenci z všteti draginskimi dokladami dosedaj večje pokojninske dajatve, kakor bi jim pripadale po tem členu, prejemale tudi nadalje dajatve v dosednji višini. — 2. Pri vseh bratovskih skladnicah se ustanovijo rudarski podporni skladi, ki bodo stali pod upraviteljem glavnih odborov bratovskih skladnic. Iz teh skladov bi se krili izdatki za onemogle rudarje, ki so

stvi, z otroškimi duševnimi predstavami, bitja, ki so nepismena in se znajo komaj izražati, a se jokajo pred Nedosežnim in ga silijo s svojo ponižnostjo in čistostjo, da se jim razodeva.

Ali ni pravično, da jih Devica odlikuje in si jih voli za svoje ljubljence?

Njih ne tišči strašno breme dvomov, zlo jim je skoraj neznano... Sicer pa: ali ni tudi duš, oh, le preveč izdušenih v najhujših zmotah, in vendar najdejo milost pred Njenimi očmi? In: ali nima Marija tudi menj-znanih, menj obiskovanih svetlišč, ki so prestala skopost časa in nadlogo let in v katerih nas sprejema, kadar prihajamo samotni in tihočni, da bi jo ljubili...?

In duša je Durtalu romala od božjepotne cerkve do cerkve, poklekala pred vsemi in se blažena, pomirjena in očiščena vračala.

Božja pot...

Profesor smeha.

(Iz Amerike.)

Bilo nas je več v družbi; zastopniki evropskih listov smo čakali nanj v hotelski kavarni. Prišel je in se nam pričel rezati kar v obraz. Nismo vedeli, ali naj zamerimo ali naj se tudi začnemo smejati.

— Profesor smeha! — ga je predstavil neki ameriški kolega. Poznal sem profesorje plesov, nogometa, bikoborbe, manikure, čul sem celo o profesorjih vlomilske stroke. A

J. K. Hugsman.

Božja pot.

(Odlomek iz romana »Katedrala«.)

To so bili neznansko žalostni, a obenem mili večeri. Človek je gledal vase, si tako rekoč praskal skrajno v vesti in že čutil ob sebi najdobrotnejšo, najusmiljenjšo Devico, kako mu je po tej krizi pestovala dušo in jo kakor mati bolnega otroka ujkala.

Podnevi je cerkev potlej bila zavetišče zoper vrtoglave blodnje, ki so človeka begale. V mraku tihih zidov se je oko upokojilo in duša odpočila.

In Durtal se je domislil čudovitega prizora, ki ga je gledal neko jutro.

Sedel je v hladni senci na trati za cerkvijo, gledal predse in po grebenih gora. Prav daleč, visoko ob obzorju so se prožili, tako se je zdelo, kamenčki drug za drugim po tenkem sledu neke steze ob prepadih. Počasno so ti kamenčki, spočetka še črni, postajali bolj razločni, se zdeli nekakovi stožci z belo kroglo na vrhu, in se izkazali kot vrsta kmetie, pokritih z belimi pokrivali.

Kmalu so prisopihale do cerkve.

Ko so se prekrizale pred cerkveno vežo, so vse pri studentu popile požirek vode, potlej pa se okrenile, in Durtal, ki jim je zdaj pogled gledati v obraz, je opazil, da jim je vodnica ženska, stara najbrž že sto let, a velika in še pokončna; glava ji je pokrita s kapuco, izpod nje ji silijo zmršeni, zelo sivi

lasje. Ženska je mršava, da skozi njo vidiš, in v obraz zgubančena kakor suh čebulni olupke.

Pokleknila je pred prvo soho, izza nje so tovarišice, stare večinoma okoli osemnajst let, sklenile roke, zaprele oči — in spremena, ki se je godila zdaj z njimi, je bila kar vidna.

V dahu molitve se jim je ugalala pod pepelom posvetne zaposlenosti tleča duša, jim kot neki notranji plamen bleščala z obraza in razsvetljevala njega otožno ubrenost.

Ta plamen je starki ugledil raskavo kožo in mladenkam ublažil poteze preprostih, razpoklih rdečih ust in jim olepšal trdo zagorelost barve pa sijal iz smehljaja ust, odpirajočih se med boječimi, a preprosto vdanimi poljubi, ki jih jim z nedopovednim objemom vrača božje Dete, pestovano, odkar se je rodilo v hlevu, in po nevestno ljubljeno, odkar je trpelo na Kalvariji.

Nemara, da so tudi one bile nekoliko deležne radosti, določenih Devici, ki je bila mati in nevesta in goreča služabnica Boga samega.

In iz molčanja je vstal glas, ki se je zdel, da se je sprožil iz globin vseh vekov: prapaded je začel »Oče naš...« in te so ponavljale Gospodovo molitev, se dvigale iz svojih nižin in se kleče plazile po stopnjah križevga pota, čigar štirinajst postaj, označenih s slikami v podolgovatih okvirjih, se je vzpenjalo ob potu in ločilo skupine soh. Ženske so se kleče plazile, postajale na stopnjah, da so domolile svoj »Ave«, in se plazile po vseh

stopili že pred zakonitvijo pravil v pokoj. Za vpokojence po novem pravilniku je bilo posebno mnenje na skupščini in se bo tudi za to razmotrivalo na anketi ministrstva šum in rud v Belgradu.

Vsi zastopniki podjetij so ostali pri svojih prejšnjih predlogih k čl. 130., da se za upokojence vpokojene po 1. januarja 1925, določbe čl. 90. in 92., v kolikor ustvarjajo pravico do pokojnine, že na podlagi dosežene starosti in dobe članstva, ne bodo izvajale, temveč bo v tem času vsaka vpokojitev vezana na pogoj, da se z zdravniško preiskavo ugotovi osemoglost člana, ki bi zahteval vpokojitev. Pokojnina bi se potem odmerjala za petletno dobo članstva z 20 odst., po desetletni dobi s 25 odst., po tridesetletni dobi s 65 odst. in po petinidesetletni dobi članstva z 80 odst. povprečnega kategorijskega zaslužka. Delavska delegacija pa stoji na stališču, da se dajatve in pravice, ki jih določa sedaj veljavni pravilnik (30-letna doba članstva, 800.— Din pokojnine) ne smejo zmanjšati, ker dosegaajo pokojnine, kakor jih ta pravila predvidevajo, komaj minimum, ki je potreben za življenje vpokojencev.

V glavnem je bil pravilnik sprejet, kakor ga je predlagal glavni upravni odbor, s pridržki, kakor smo jih zgoraj navedli. Vse točke se bodo še obravnavale na anketi glavnega upravnega odbora na ministrstvu za šume in rube dne 1. marca 1926 v Belgradu, skupno z vsemi štirimi rudarskimi glavarji in vsak posamezen glavni odbor bratovskih skladnic odpošlje po dva delegata, enega od delodajalcev, enega izmed delojemalcev. Za Slovenijo sta v to svrhu izbrana za delavskega zastopnika g. Šobert iz Zagorja in za namestnika g. Vinko Grabnar iz Trbovelj. TPD zastopa centralni ravnatelj družbe g. Skubic.

Prosiava 700letnice sv. Frančiška Asiškega.

V nedeljo 21. t. m. popoldne ob pol 6 proslave prosvetne in cerkvene organizacije v dvorani »Uniona« jubilej velikega svetnika sv. Frančiška. Mogočen je bil vpliv tega moža že na sodobnike, da, tako mogočen, da še sedaj odmeva po deželah kulturnega sveta. Ljubezen do Boga in ljubezen do bližnjega je našla v njem močnega glasnika. Socialne razmere so se že pod njegovim vplivom boljšale v prid revežem. Zato ni čuda, da so se najzvestejši častilci našli med revnim in preprostim ljudstvom. Tudi slovenski narod, narod trpin se je oklenil velikega svetnika. Zato je zgodaj sprejel njegove sinove v svoje okrilje. Delo, dušnopastirsko kakor kulturno op., frančiškanov je jasen dokaz hvalečnosti tega reda slovenskemu narodu. Zato je primerno, da se to ljudstvo ob dnevi jubileja spomni svetnika, kakor tudi njegovih slovenskih sinov. Temu bo odgovarjala nedeljska slovesnost. Slavnostni govor je prevzel g. dr. Gvido Rant. Predavanje s slikami pa dr. Angelik Tominc. Vmes pa zapoje gđc. Nada Brejčeva, konservatoristinja, Cherubinijevo »Ave Marija« in Sattnerjevo »Naša zvezda«. Odlomke Premrove »Solčna pesem sv. Frančiška« zapoje g. akademik Močan. Sodeluje tudi orkester »Prosvetne zveze«. Vstopnice se prodajajo v pisarni »Prosvetne zveze« že danes in sicer: rezervirani sedeži 10 Din, navadni sedeži 5 Din, stojišča 2 Din.

Posebna specialiteta

vinske kleli »LJUBLJANSKEGA DVORA«: Od danes naprej vsak dan od 5. do 8. ure zvečer apetitni predvečerni zakuski po zmer. cenah.

profesor smeha je bil zame bela vrana. Pridel je k nam in takoj se je zbralo okoli njega več ljudi, ki so ga menda poznali. Prišel je takoj razlagati. — Gentlemen! Naše pokolenje ne pozna smeha. Ljudje sedijo tudi v cirkusu kakor pogrebci. Dovolite, da vas posvetim v znanost smejanja. Blizje, gospodje. Pričnem.

Potegnil je iz žepa neko dirigentsko palčico in jo je dvignil nad glavo. Ena, dve tri! Obraz se mu je nagubil, oči so se stisnile, položil je levico na srce in se pričel glasno, veselo, nevzdržno smejati. V prvem trenutku smo ostali vsi resni, potem se nasmejnili. Minuto pozneje se je pričel že potuhnjeni smeh. Nekateri so si grizli ustnice. A profesor smeha se je zvijal, držal za trebuh in smejal, smejal. Dobival je vedno nove odmeve. Tri minute pozneje je krohotal cel salon, gostje, natakarji in zamorski dečki. Marsikdo si je brisal solze. Neka mlada gospa se je krčevito stresala: — Joj, ne morem več! —

Nenadoma se je profesor ustavil, postal je resen, celo strogo, zamahnil je s palčico in dal povelje:

— All right. Stop! (Stoj!)

Navzoči se kar ne morejo ustaviti in si brišejo solze. Pomirijo se šele dve minuti pozneje in na to se prične ploskanje:

— Bravo, profesor!

Primaknejo mizice, ker nas je vedno več. Prineso vodo ameriško pivo in profesor prične po končani vaji teoretično predavanje: — Gospodje, smeh je najboljšje zdravilo za številne bolezni. Utemeljitelj naše šole je Mac Har Moor, profesor univerze Ohio. Ima deset in deset tisoč učencev. Zedinjene države štejejo več akademij in klubov za vo-

Ljubljana Spored jubilejnih svečanosti

50 letnice umetniškega delovanja staroste slovenskih igralcev g. Antona Cerar-Danila.

Danes ob pol 12 sprejema v foyerju dramskega gledališča slavljence g. Anton Danilo čestitke kolegov in prijateljev. Vabljeni so prijatelji Danilovi in ljubitelji slovenskega gledališča sploh. Pri sprejemanju in zakuski, ki jo prirede slavljencevi kolegi, sodeluje godba.

Ob pol 19 podoknica pred slavljencevim stanovanjem v Beethovnovi ulici 6.

Ob pol 20 slavnostna predstava igre »Deseti brate« v opernem gledališču. Pred predstavo počastitev jubilarita na odprtem odru. Po slavnostni predstavi komers v restavracijskih prostorih »Zvezdec«, kamor so vabljeni vsi prijatelji Danilovi in ljubitelji naše drame.

Odbor za proslavo.

© Frančiškansko prosvetno društvo. Društveni člani se vljudno vabijo, da se polnoštevilno udeležijo proslave 700 letnice smrti sv. Frančiška, ki jo priredi Prosvetna zveza za vsa ljubljanska prosvetna društva jutri ob pol šestih zvečer v Unionski dvorani. To prireditve se smatrajo za letošnjo društveno prireditve, ki bi bila tudi to nedeljo v Rokodelskem domu in je morala vsled te proslave odpasti. — V torek je nadaljevanje zadnjega zanimivega predavanja g. prof. dr. Rožiča o pomenu morja za našo državo. — V sredo je redna odborova seja. — V četrtek je ob 6 zjutraj pri oltarju sv. Križa sv. maša, obletnica za pokojno članico in odbornico gđno Marijo Žitnikovo. Člani, udeležite se te svetle maše polnoštevilno! — Podpredsednik.

© Ljudski oder v Ljubljani ponovi v nedeljo ob pol štirih popoldne veseloigro s petjem v petih dejanjih »Številke gospe Rožmarinke«. Predstava se konča ob 6 popoldne in imajo okoličani zvezo na vse večerne vlake. Ker je igra vseskozi zabavna in velezanimiva, jo občinstvu najtopleje priporočamo in svetujemo, da si že v predprodaji preskrbi vstopnice.

© S slanino se je založil na cenen način neznani vlomilec, ki je vlomil prednočnim v stojnico mesarja Selana in mu odnesel okoli 2000 Din razne slanine. Vlomilec je imel gotovo več tovarišev, ki so pri vladu stražili in mu tudi gotovo pomagali odnesti bogat plen, za katerega ima bržkone že tudi svojega kupca.

© Zopet deložacija na Kralja Petra trgu. Včeraj popoldne so zopet deložirali rodbino hišnika Franceta Gabrijele iz hiše na Miklošičevi cesti 18. Opravo so prepeljali uslužbenici, najeti od komisije, na Kralja Petra trg, kjer so jo zložili ravno nasproti justične palače in pokrili z voznimi plahutami. Družina k sreči ne bo nočevala na prostem, ker je dobila zasilno streho pri dobrih ljudeh. Vzrok deložacije je sledeči: Franc Gabrijel ni imel stanovanja v najemu kot navaden najemnik. Opravljal je v tej hiši posle hišnika in je imel radi tega naslova stanovanje, ki je bilo vezano z njegovim službenim razmerjem do gospodarja. Ta mu je odpovedal službo hišnika in s to odpovedjo je bilo odpovedano seveda tudi stanovanje ter je prenehalo z izgubo službe tudi vsako stanovanjsko razmerje med njima. Mož se je moral umakniti novemu hišniku, ki je dobil kot tak tudi pravico do stanovanja svojega prednika.

učevanje in uveljavljanje smeha. Ponekod je vpeljan smeh kot obvezen predmet tudi v ljudskih šolah. Vrsti se navadno z matematiko, latinščino v gimnazijah in drugimi težjimi predmeti. Četrte ure se smejejo otroci pod vodstvom profesorja in so prihodnjo uro kakor vnovič rojeni: ne ostane niti sledu utrujenosti. Smeh zaleže več kakor vsaka telovadba in sport, da ne govorimo o zdravilih. Jači mišice, obuja krvotok, ustvarja množine rdečih krvnih teles in olajša na ta način organizmu zatiranje obolenih stanic.

— Saj vendar ne more vsak biti vesel!

— Predsodil! Če lahko smeh potlačimo, ga lahko tudi umetno povzročimo. Vaja je vse, a naša natančna metodika smeha zelo olajša neizkušenemu profesorju. Šole so opremljene s karikaturami, smešnimi slikami in pesmicami. Nekateri profesorji uživajo tak glas, da se prične pravo rjovenje, čim stopijo v razred. Med njimi je tudi več znanih komičnih igralcev. Poleti se priredijo včasih na prostem meetings of laugh, prava smejalna zborovanja: tisoči mož, žen in otrok izbruhnejo na dano znamenje v tak smeh, da se prestrašijo konji in zletijo preplašene kavke. Le povejte v stari Evropi, da je bolj zdravo, zbrati se za skupen smeh, kakor za pustno kvartanje ali klepetanje. Naša znanost je najbolj zdrava, najbolj koristna in najbolj zabavna! V smehu je zdrava bodočnost! — je prepričevalno zaključil profesor.

— Ali hočemo tudi mi ustanoviti klub smeha?

Marsikatero vprašanje, ki nam zdaj beli glavo in nas spravlja v slabo razpoloženje, bi se na ta način enostavno rešilo.

Celje

»Zelezničarska afera postaja vedno bolj misteriozna. Preiskava se vleče na dolgo in široko, ker prihajajo vedno novi momenti na dan. Nam se pa čudno zdi, da so v to afero upleteni samo skladiščni delavci, kretniki in druge vrste nižjih nastavljenecv. Kaj niso imeli ti delavci nobenega uradnika nad seboj, ki naj bi jih nadziral?»

»Radiča dobimo v Celju tam enkrat po veliki noči. Zboroval bo seveda v Celjskem domu in zabaval Celjane. Sicer pa omenimo, da Radič ne bo prvič v Celju, ker je posebno prošlo leto prišel večkrat v najožjo okolico Celja.

»G. Alojzij Mihelčič, vinski trgovec in posestnik na Bregu, dobiva sedaj že nekaj dni zaporedoma žalna pisma, naslovljena na njegovo družino, kjer njegovi najožji sorodniki na Dolenjskem izražajo sožalje nad njegovo smrtjo. V resnici pa živi in je prav dobrega zdravja. Pravi, da take osebe dolgo žive. Bog daj!

»Rudarska šola v Celju je edina šola te vrste v celi državi. Človek bi radi tega mislil, da jo bo državna uprava negovala, kolikor se pač da in kolikor tudi taka važna institucija dejansko potrebuje. V resnici je pa ravno obratno. Novi proračun je prinesel dve novosti, ki pomenita, da bo tudi ta šola pričela hirati: prvič je črtan kredit za nadure, iz katerega se vzdržuje in plačuje učiteljska moč za jamomerstvo, menda najvažnejši predmet v šoli; ker pa to še ni dovolj, so vsi profesorji, ki so bili sedaj glasom zakona v I. skupini IV. kategorije, prestavljeni v isto skupino, ampak za eno stopnjo nižje. Tako bodo učne moči dobivale sedaj po 300 do 400 Din nanj plače na mesec, kakor dosedaj. Smo res lahko ponosni na tako državno upravo!

»Porotno zasedanje se prične 1. marca pod predsedstvom dvor. svetnika dr. Kotnika in prisodnikoma viš. dež. sod. svetnikoma dr. Bračičem in dr. Premschakom ter namestnikom dež. sod. svetnikom V. Levičnikom. Pri tem porotnem zasedanju bo nekaj zanimivih razprav radi umora, ropa, uboja in poverbe javnega denarja.

»Orlovski naraščaj priredi danes prireditev, ki je namenjena za obisk staršev. Pričetek ob 8 zvečer in sicer v dvorani pri Belem volu. Ista prireditve se ponovi jutri v nedeljo ob treh popoldne in so vabljeni, da se iste udeležijo, vsi prijatelji našega orlovskega gibanja.

»Najvišja kulturna ustanova, ki jo ima naš narod poleg šol, je Mohorjeva družba. Rok za priglasne in naročitelje na družbine knjige poteka in je skrajni čas, da obnove vsi stari člani svojo naročnino pri mestnem župnem uradu v Celju. Pokažimo, da smo zavedni krščanski Slovenci in pazimo, da pomnožimo vrste naših Mohorjanov.

»Slomškova tiskovna zadruga otvori svojo prodajalno nepreklicno dne 1. marca.

Trbovlje

»Kaj bo z dnevnim kopom na Dobrni? Kakor se čuje, prevzame celokupni dnevni kop na Dobrni podjetje Dukič in drug. Dosedaj je imelo to podjetje v zakupu samo odvažanje zemlje in razkrivanje premoga, sedaj pa hoče prevzeti tudi izkopavanje premoga in bi imelo dosedanje rudniško obratovodstvo na Dobrni samo še jašk na dnevnem kopu. Do tu je vse v redu in nas ne briga, komu odda TPD v zakup tudi kopanje premoga. Stvar pa ni nedolžna, kakor se na prvi hip vidi. Podjetje Dukič in drug plačuje svoje delavce na u. r. S tem odpade delavcem posebna plača za nadurno delo, ki se plačuje po 50 odstotkov dražje. Odpadle bi draginjske doklade za delavce kakor tudi za družino, sploh bi se začelo izrabljati delavstvo na način, kot ga znejo izrabljati taka podjetja. Namerava se v ta namen vsem delavcem, ki so zaposleni pri rudniškem obratovodstvu, delo odpovedati, obenem bi jih pa vzelo v delo podjetje Dukič in cela zadeva bi bila urejena. Neka višje stojiča oseba je sicer rekla inž. Šternu (faktičnemu gospodarju Dukičeve tvrde), da ne sme delavcem odpustiti, ker jih bo še rudnik sam potreboval; videli bomo pa v kratkem, kako se bo zadeva razvila. Konference za prodajo dnevnega kopa so se vršile te dni v Ljubljani.

»Pustna šala ali kaj? V torek popoldne je neki Krofi maskiran kot pustna šema skočil s savskega mostu, ki veže Štajersko in Kranjsko pri g. Osepku, plaval precej daleč po Savi, simuliral utopljenca, in ko mu je postajalo gotovo že premrzlo v vodi, je začel pravilno plavati k svojima dvema tovarišema, ki sta ga čakala in ga vsega premrzlega pogegnala iz vode. Pač nevarna šala!

Ptuj

»Poroke. V nedeljo 14. t. m. so bili v cerkvi sv. Petra in Pavla pri minoritih poročeni: Pišek Franc, posestnik v Draženčih in Drevenšek Marija v Mestnega vrha. Padar Janez, posestnik v Novi vasi, in Kolarič Marjeta, posetnikova hči iz Nove vasi. Kondrič Jakob v Tivolcih in Lajh Terezija iz Dornove.

»Kurenta v ptujski okolici še vedno častijo. V Podlehniku in v Lancovi vasi je prišlo na pustni torek do pretepev. Sedem fantov so menda izročili radi vročernosti sodišču, enega ranjenca pa so prepeljali iz Podlehnik v ptujsko bolnico.

Primorsko

Pisenti „Edinost“ in bombastična načela.

Pisenti, nekdanji voditelj furlanskega fašizma in pozneje furlanski prefekt, ustanovitelj slov. fašistovskega lista »Nova Dobas«, uprizaritelj krnskih dogodkov, skratka najhujši zatiralec Slovanov v Primorju, je končal svojo politično kariero. Na podlagi preiskave med furlanskim fašizmom je bil obsojen, da mora za nedogleden čas zapustiti politično pozornico; prepovedano mu je vsako politično udeleževanje. Mladi politik, pred katerim se je svoječasno vse treslo v Primorju, katerega so se bali prefekti sami, je naredil res žalosten konec. Odstavljen je bil najprej kot prefekt; da bi se vsa stvar lepše videla, je bil nato imenovan za vrhovnega inspektorja vojne odškodnine, sedaj pa še ta obsojba! —

Stvar je za Primorčane skoro že stara. O njej je mnogo pisalo primorsko časopisje, posebno »Goriška Straža«. Končno jo je »Edinost« v dolgem članku obdelala v četrtkovi izdaji. V bistvu je posnela članke »Goriške straže«, a dodala je še par zlatih nauk, ne Italijanom, ampak Slovencem. »Edinost« piše dobesedno:

Pouk Pisentijevega slučaja pa je tudi sicer za nas v vsakem oziru zelo pomemben, ker nam kaže, da sploh ne smemo zaupati nobenemu političnemu novopečencu, naj se pojavi kjerkoli — tudi v naših vrstah. Tudi pri nas so bila uprizarjena po vojni politična gibanja, katera so se predstavljala našemu ljudstvu s podobnimi sredstvi bombastičnih demagoških fraz in slepljenja s pomočjo sijaja raznih »načel«. Tudi v tem slučaju se je dal en del naše javnosti zaslepeti po varljivem sijaju in je odšel v novopečeno in novodošlo strankarstvo. Zalostna usoda videmskega Pisentija vsebuje tudi vtem pogledu najresnejši opomin, ki ne sme mimo našega ljudstva, ne da bi črpalo iz njega primerne pouka za sedanost in bodočnost.

Torej tudi Pisenti je prišel »Edinosti« prav, isti Pisenti, ki je moral zapustiti videmsko prefekturo ravno radi odločnega boja, ki mu ga je napovedala goriška organizacija krščanskih socialcev! Gigantsko delo, ki so ga izvršili krščanski socialci v par letih po vojni, imenuje »Edinost« slepljenje s pomočjo sijaja raznih »načel«. Krščanska načela, na katerih temelji delo krščanskih socialcev v Primorju, načela, ki so izšla iz vseh bojev zmagovalna, načela, pred katerimi je moral liberalizem kloniti glavo, načela, ki so še edina v stanu rešiti primorski narod pred propadom, ta načela se drzne »Edinost« označiti za »načela« (v navednicah)! Kaj mislijo o tem oni duhovniki, ki še zvesto čitajo »Edinost«? Ali je »Edinost« še list, ki brani Cerkev. vero in duhovščino?

G. člankar, ne, en del naše javnosti se ni dal zaslepeti po varljivem (!) sijaju raznih »načel«, večina našega ljudstva je hotela pravega sijaja teh načel, hotela je jasnosti, feshnice; naveličala se je blodnje po kalnih vodah in ubijajočih »slogov«. In ravno krščanski socialci so stopili na dan z jasnimi načeli. Radi te jasnosti načel, na katerih sloni njihov program, so za uspeh njihovega dela, osebe skoro postranskega pomena. Ali je kateri izmed propagatorjev krščanskih načel politični novopečenec ali že izkušen politik, ne izpremeni na stvari ničesar. Krščanski socialci ne poznajo nobenega kulta. G. člankar, ali je mogoče na podlagi slepljenja s pomočjo raznih »načel« ustvariti prosvetno organizacijo, pri kateri je večanjenih 150 slovenskih deklet, ki združujejo okoli 8500 mladeničev in dečlet? Ali se je dalo 42 predavateljev, ki so priredili v imenu Prosvetne zveze ravno toliko predavanj v enem samem dnevu, zvabiti po varljivem sijaju raznih »načel«? »Hic Rhodus, hic salta!«, da končam z običajnim zaključkom g. člankarja »Edinosti«.

»Narodni Dom« v Trstu so pričeli pred kratkim podirati. Kakor znano, je Tržaška »posojilnica in hranilnica« prodala poslopje, pravzaprav pogorišče, neki italijanski skupini za 1 milijon 400 tisoč lir. Vest o prodaji je napravila na vse Primorčane, posebno pa na Tržačane, naravnost porazen vtis. Slovanski Trst je zgubil s tem zadnjo in najpoglavitejšo postojanko v sredini mesta in sicer za vedno; s prodajo te impozantne stavbe je bil cilj, ki ga je zasledoval g. Giunto s požigom, popolnoma dosežen: središče vsega snovanja tržaških Slovanov je izginilo za vedno, torej ne samo za dobo fašistovskega režima. — V krogih tržaških politikov so prodajo zagovarjali, češ, da je izkušnja pokazala, da je koncentracija vseh ustanov v enem samem središču nevarna. Ko je javnost na te zagovore odgovorila, da se časi izpreminjajo, da tudi sedanji režim ni večn, so se tržaški advokati spravili na ju: Lastnica stavbe je bila Tržaška posojilnica in kot taka je imela pravico prosto razpolagati z Narodnim domom; nudila se ji je lepa prilika in napravila je dobro kupčijo. Šlo je zgolj za gospodarsko vprašanje, pri katerem nima politika nič opraviti. — Narod, ki je videl v stavbi simbol narodnega dela in snovanja na Tržaškem, se ni mogel zadovoljiti s suho juristerijo, še posebno, ker je prevladalo in prevladuje še danes med njim mnenje, da bi se bil prav lahko našel drugi izhod. Saj je ocel eden izmed

glavnih voditeljev »narodne« politike v Trstu, indirektno sam to priznal! Dr. Slavik je smatral za potrebno, da je skušal z dolgim članom v »Edinosti« pomiriti javnost; v tem članku je cikal posebno na dober »gšfet«! In danes? Ali bi se danes po stanovanjskem zakonu, ki daje gospodarjem popolno prostost, ne izplačala Tržaški hranilnici ali kakšni skupini slovenskih kapitalistov stanovaška hiša na pogorišču »Narodnega Doma«? Ali je bilo treba n. pr., da je moral neki zadružni denarni zavod v Trstu plačati 9000 lir same odpravnine (buone uscite) in da plačuje letno okoli 10.000 najemnine za svoje lokale? Danes bi se šele lahko delale kupčije, ako bi šlo za kupčije.

Koroško Mussolinijevo stališče.

Celovške »Freie Stimmen« poročajo, da so zavzeli »domovini zvesti« in »vindišarski« zaupniki za politični okraj Velikovec nasproti zahtevi, da naj se da koroškimi Slovincem kulturna avtonomija, sledeče stališče: »Mi imamo za trpljenje naših sobratov v Sloveniji popolno razumevanje, saj smo sami bili skozi dve leti pod tujim jarmom, a smatramo taktiko za pogrešno, ker se naslanja na pogoje, ki ne obstojajo in vsebuje pomote, katerih se nasprotnik namenoma poslužuje. Prepotovanje ozemlja v proučevanje pravih razmer, kakor so to storili Amerikanci, bi vodilo do drugačne in uspešnejše taktike. Vindišarsko ljudstvo Koroške se nikakor ne čuti zatiranega in še nikdar ni sprožilo misel o avtonomiji, in bi z njo ne vedelo kaj početi, ker ima v cerkvi, uradu in šoli iste pravice kot drugi prebivalci dežele. Zahteve po avtonomiji se ne stavijo na Koroškem, ampak v Ljubljani, ker se kljub vseh izkustev vzdržuje misel, da je Koroška neodrešeno ozemlje; tam se ustvarjajo legende o zatiranju koroških Slovincov. Vindišarski Korošec se celo bojuje proti iznajdenemu nehistoričnemu imenu Slovinc. Nikdar ni obstajala kakšna zveza med Wendi Koroške in Slovenci Kranjske in Štajerske. Med obema narodoma, ki se razlikujeta po bistvu, jeziku, prepričanju in kulturi, ne obstoji nobena vez in ljubezen, po vpadu Slovincov na Koroško pa vlada le mržnja in nenaklonjenost. Slovinci zaničuje vindišarski dialekt, ker ga ne razume in se ga ne more naučiti. Vindišar se čuti ogroženega le od Slovencev, ne pa od Nemcev; on noče slovenske šole, ker bi ga slovenizirala in ker smatra domači jezik za pokvarjen jezik. To so vzroki, zakaj nočejo nemškutarski Slovinci nič vedeti o Slovincih. In zato jih niso sprejeli leta 1918. z odprtimi rokami, ampak z »granatami in zato so glasovali proti njim... Takšen je položaj v mešanem ozemlju, ali ga ne poznajo in nočejo poznati; temu neznanju zahvaljujemo legendo o zatiranju Slovincov, upostavitve šolskega odbora, in odbora za pritožbe ter akcijo Nemcev v Sloveniji v tej ponesrečeni obliki. Ako bi bilo mogoče ugoditi prošnji Nemcev v Sloveniji, bi doživeli nekaj čudnega: odpor baje zatiranih koroških Slovincov, onega večjega dela vindišarskega naroda, ki je Koroško rešil s svojim zadržanjem, ki se ga pa noče poznati, ki se ga sploh ne vpraša, če se trguje z njegovo kožo; ki tudi v Ženevi ni bil navzoč, ko se je pogajalo z zastopniki koroških Slovincov. Predno se napravi odločilni korak, predno se 7000 do 8000 mož močni iredenti na Koroškem kaj podari, kar iz dobrih vzrokov doslej še sploh ni zahtevala, se bo vendar treba sporazumeti z večjim delom »slovenskega« naroda na Koroškem.«

To je čisto Mussolinijevo stališče, kakor ga je zavzel v svojem znanem govoru nasproti nemški narodni manjšini na Tirolskem. Jugoslovanski Nemcem, v kolikor iskreno zastopajo misel sporazuma, ta odgovor ne more biti ljub; čutiti se morajo ob njem osramočene. Najbolj osramočene in zadete po ugotovitvi — najsi tudi ni v cellem obsegu resnična — da se del koroških Slovincov noče več priznati za Slovence, da zahteva nemške šole in da se sramuje svojega jezika. Saj v kolikor je to res, je to le žalostna posledica brezobzirne, brutalne pomemčevalne politike na slovenskem Koroškem. Taka politika je sramotna in velikega kulturnega naroda nevredna. Dvakrat sramotno in nevredno pa je, da se Nemci na uspehe te svoje politike še sklicujejo in se z njimi ponašajo. Potem resnično nimajo nobene pravice, da se ogorčujejo proti Mussoliniju zaradi tirolskih Nemcev.

Zlata poroka. Dne 21. t. m. praznujeta v Glinjah pri Borovljah Josip in Ana Ravnik, roditelja ugledne in zavedne slovenske družine, svojo zlato poroko. Zlatoporočnica sta bila vsekdar zvesta slovenski narodni stvari ter sta vzgojila tako tudi svoje otroke. Eden izmed njenih sinov je dr. Rudolf Ravnik, odvetnik v Mariboru, drugi pa Janko Ravnik, tehnični vodja strokovne puškarske šole v Kranju.

Smrtna kosa. V Celovcu je umrl Valentin Rutar iz Vacele vasi, eden najboljših in najodličnejših slovenskih gospodarjev v tamkajšnjem okolišu. Bil je nad 20 let občinski odbornik in odbornik hranilnice in posojilnice v Velikovecu; pri zadnjih deželnozborskih volitvah je bil tudi kandidat slovenske stranke. Pokopali so ga z velikimi častmi v domači vasi.

Slovenci na Francoskem.

Srebrna poroka. V nedeljo 14. februarja so obhajali naši izseljenci rudarji v Severni Franciji lepo slovesnost. Prvak katoliškega slovenskega društvenega življenja g. Vincenc Tuhtar in njegova blaga in požrtvovalna soproga Helena sta praznovala ta dan srebrno poroko. Ime Tuhtar se bo v zgodovini našega izseljeniškega pokreta v Westfalski in v severni Franciji vedno s častjo in spoštovanjem izgovarjalo. Kajti g. Tuhtar ni samo po imenu predsednik naših društev, temveč je kot predsednik res mož na mestu: požrtvovalen in razumen organizator, imeniten govornik ter sreden debater. Nič manj odličen ni kot značajan in prepričan katoličan, ki se v nobenem položaju ne ustraši odločno zastopati in braniti svoje versko stališče. Razumljivo je, da zavzemata g. Tuhtar in njegova enako delavna gospa soproga med našimi izseljenci odlično stališče. To so dokazali rojaki tudi ob priliki srebrne poroke. Dopoldne je pri cerkveni slovesnosti za jubilara daroval sv. mašo slovenski duhovnik ob izredno velikem številu navzočih Slovincov. Cerkveni zbor, katerega voditelj je sicer g. Tuhtar, je pri sv. maši tako lepo pel, kot ga po izjavi francoskega župnika tukaj že zdavnaj niso slišali. V cerkev in iz cerkve so ju spremljale belo oblečene slovenske deklice. Na domu pa so se vsi kosali, kdo bo jubilarntoma izkazal večjo čast. Vrstile so se čestitke v imenu društev in posameznikov. Celotno iz drugih krajev so se pripeljali rojaki, da ob tej priliki pokažejo vrednemu možu svoje priznanje. Splošna želja pa je bila: Naj da Bog jubilarntoma enako čilima in zdravima dočakati še prihodnji jubilej — 50 letnico!

Položaj slovenskih izseljencev v Franciji. Pred več desetletji se je začelo izseljevanje iz Slovenije v večjem obsegu. Takrat in še dolgo časa je veljala Amerika kot najbolj zaželjen cilj. Ko pa je Amerika zaprla svoja vrata, so si iskale delavne roke Ameriko drugod. Pred tremi leti se je zdelo, da so jo našle — v Franciji. Prvo leto so od tu — namreč iz severne Francije, v južni je bilo slabo — prihajala zelo dobra poročila, ki so bila tudi resnična. Frank je imel razmeroma veliko mednarodno veljavo in ako je delavec prihranil par sto frankov, je znašalo to v dinarjih že lepo vsoto. Še večja pa je bila kupna moč franka in do zadnjega se je tu prav poceni živelo. Ali v sled notranjih političnih homatij, kakor tudi vsled raznih akcij izven Francije, je začel frank padati in Francija je kmalu izgubila sijaj obljubljenega dežele, kjer bi se dalo poceni živeti in veliko zaslužiti. Kako pa je danes? Kdor zna živeti redno, še vedno lahko toliko zasluži, da mu ni treba stradati, četudi ima večjo družino. Prihraniti pa ni mogoče, razen ako hoče kdo pristradati, res pristradati v pravem pomenu besede. Sicer nismo našli tega, kar smo po obljubah pričakovali in kakor je dejansko kazalo izpočetka, toda ko slišimo, kako Trboveljska odpušča delavce in kako slabe razmere so tam doli v Jugoslaviji, smo pa vkljub vsemu veseli, da smo tu. Vsaj imamo mir in smo brez strahu, da nas danes ali jutri postavijo na cesto.

Svarilo slovenskim dekletom. Neredko se zgodi, da se dogovorita fant v Franciji in dekle v Sloveniji, da se hočeta poročiti. Dekle v dobri veri dobi poštni list in se brez vsega nadaljnega pripelje v Francijo v nadi, da bosta že čez nekaj dni stala pred oltarjem kot ženin in nevesta. Bridka prevara! Pred cerkveno poroko morata skleniti po francoskih posteljah civilni zakon. Tu pa nastane velika ovira. Dokler ne biva dekle tu najmanj šest mesecev, je civilna in torej tudi cerkvena poroka nemogoča. V tem času pa pridejo same sitnosti in težave. Stanovanje jima nočejo nakazati. Ako dekle ne gre služiti, ima vsak teden policaja na vratu, da mora iti delat k premogokopu itd. Le na en način je mogoče skrajšati dobo šestih mesecev: da dekle prinese s seboj izkaz o že izvršenih oklicih. Naj bi vendar nobena ne šla v tujino brez tega dokumenta! Maogim je usoda trpka in žalostna, ker zaupajo lepim besedam in grede na slepo v nepoznano in nesluteno bodočnost iz domovine!

PO ZRAKU.

Rimska »Agenzia« ugotavlja uradno statistiko zračnega prometa v letu 1925. za evropsko ozemlje. Prepeljalo se je po zraku 170.000 oseb. Dolžino, ki so jo preleteli zrakoplovi, znaša 12 milijonov milj. V letu 1924. se je vozilo po zraku le 84.467 oseb v dolžini 5.970.000 milj. Na podlagi tega je upati lepoga napredka tudi za letos.

+ Ponarejevalci poštinih znamk. 8 t. in. so zaprli v Parizu celo tolpo ponarejevalcev poštinih znamk. Policijski inspektor Bioret, strasten nabiralec znamk, je kupil namreč »izredno ugodno, pod roko« redko nizozemsko 10 goldinarsko znamko, ki stane na trgu 250 frankov (800 Din). Strokovnjaki so mu odkrili, da je bil osleparjen. Ogorčeni Bioret je pričel iskati prodajalca in našel celo tovarno v četrti Notre-Dame de Lorette. Na čelu ponarejevalcev sta stala neki Jean Sividun in L. 1904 v Parizu rojeni Rus Aleksej Zagorski s priimkom »marki Saint Armand«. Zločinci so imeli krasno urejeno tiskarno in klišarno ter za 500 tisoč frankov ponarejenih redkih znamk. Pred kratkim so prodali nekemu ljubitelju v Bruslju celo »redko zbirko« za 35 tisoč frankov.

Protikmetska politika sedanje vlade.

(Govor nar. poslanca Št. Faleža v narodni skupščini dne 4. februarja 1926.)

Gospodje narodni poslanci! Obupno je gospodarsko stanje v Sloveniji, posebno med kmetskimi ljudstvom, kar so povzročili večina krivični, pretirano visoki davki, kateri se nalagajo našim davkoplačevalcem od raznih vlad, ki se sedaj najraje nazivajo »kmetske« vlade. (Ironičen smeh.) Na vse pritožbe od naših strani se minister financ ni oziral, cinično je odgovarjal, Slovenija je bogata, ima lepe kuče, lepe njive, dobro razvito industrijo, ima čist zrak, Slovenija lahko plača.

Gospodje! Ali veste, kako je Slovenija prišla do lepih hiš, do lepega polja, kratkoma do tega blagostanja, za katero jo tako zavideva? To je sad brezprimerne pridnosti, delavnosti in varčnosti slovenskega ljudstva. Pomnite pa, da Slovenija ni prišla do blagostanja pod raznimi režimi naše nove vlade, ker blagostanje v Sloveniji je od časa priključitve naših krajev tej državi popolnoma izginilo, to mi bo pridrtil vsak, kdor pozna naše razmere. Čeravno smo bili Slovenci v Avstriji preganjeni in v narodnem oziru zapostavljeni, pri plačevanju davkov smo bili enakopravni. Nikdar nismo imeli povišanih davkov, da se od nas več zahteva kakor od Nemcev. Še manj pa, da bi se več davkov izterjevalo, kakor je bilo v proračunu določeno.

Nihče nam ne more oporekati, da nismo Slovenci najboljši in najbolj redni davkoplačevalci. Vsak Slovenec se zaveda, da davki morajo biti, zato se tudi nikjer v državi davki ne plačujejo tako točno in tako redno, kakor v Sloveniji. Toda vsaka stvar ima svoje meje. Kmet pravi: Ako hočeš kravo molsti, je ne smeš ubiti. Izgleda pa, da tisti, ki hočejo imeti Slovenijo za molzno kravo, hočejo to kravo tudi ubiti, in potem še dojit!

Naš položaj je obupen!

Gospodarski položaj Slovenije je obupen! Zadnji čas je, da se naši protesti in pritožbe upoštevajo, da se krivice odpravijo in da se našemu ljudstvu zagotovi možnost obstanka in napredka, da bo zahtevane davke tudi lahko zmagovali, ne da bi se moralo kljub svoji marljivosti in varčnosti zadolževati.

Kako se davki pri nas izterjevajo, naj služi v dokaz dejstvo, da so se lansko leto davkarje v Sloveniji za neizterljive davke na kmetije vinjizirali. Nikdar ni bilo pri nas toliko eksekucij, nikdar toliko konkurzov in prisilnih prodaj zaradi neplačanih davkov kakor lansko leto. Gospodje, to da mislite!

Pri sedanjem načinu nalaganja in izterjevanja davkov morajo kmetije ali svoja poslasta prodati in iskati zaslужka v tujini, ali se pa zadolževati. Za to nam je med drugim dokaz, da ima naš list »Slovenski gospodar« redno 30—35 oglasov, kjer se ponujajo kmetska poslasta na prodaj.

Člani našega kluba so v finančnem obupu in v parlamentu nešteto krat z uradnimi številkami dokazali krivice, katere se godijo Sloveniji pri nalaganju in izterjevanju davkov. Zato se nočem baviti posebej s številkami, zlasti ker so to že storili predgovorniki iz Jugoslovanskega kluba, ampak hočem opozoriti na celo vrsto krivic, ki najbolj zadevajo ravno naše kmetsko ljudstvo.

V našem parlamentu se dela vse drugo kakor pa kmetska politika.

V vseh državah, katere vladajo pametni ljudje, se skrbi v prvi vrsti za to, da se povzdigne kmetsko ljudstvo. Nemec pravi: »Hat der Bauer Geld, so hats die ganze Welt«, ali po slovensko: Če ima kmet denar, ga ima celi svet. Vse, tudi industrijske države, priznavajo, da je kmetski stan stebel države. Pri nas si nihče ne upa trdit, da nismo kmetska država. Marsikateri gospodski narodni poslanec, izvoljen s kmetskimi krogi, pije slavo na svojih zborovanjih kmetskemu stanu. Vendar moramo konstatirati, da se dela v našem parlamentu vse drugo, samo ne kmetska politika. Na zborovanjih — da, tam vam vsaki minister in narodni poslanec govori tako lepo o kmetskih potrebah in težavah in tako dobro ve, kje kmeti čevlji žuli, da se kmetu kar mlo stori, ko čuje gospoda tako lepo govoriti. A, ko je treba tukaj pokazati ljubezen do kmeta, potem pa moramo politiko teh gospodov imenovati vse prej kot kmetu prijazno in koristno.

Nobenega kmetskega zakona, pač pa protikmetski tarif.

Poglejmo si samo nekatere kmetijske zakone, katere so gotovi ministri in poslanci vladne večine toliko hvallili. O kmetskem kreditnem zakonu vemo samo to, da je bil v parlamentu sprejet in da o tistih obečanih 100 milijonov kreditu ni ne sluha ne duha, pač pa je za uradništvu ter banke določeno dva milijona dinarjev v proračunu. Zakon o zavarovanju kmetskih pridelkov proti toči tudi ne more dočakati rojstva, čeravno je bil sprejet že leta 1923, o njem še danes ni ne sluha ne duha, menda zato, ker se hoče pomagati kmetu na beraško palico. Nadalje, zakon o carinskem tarifu. Na vse predmete, katere mora uvažati kmet, se je carina za 100 do 300 odstotkov povišala. Namesto, da se ukine carina na pluge, kmetijske stroje, umetna gnojila, semena, orodje, oblake, se je carina ali povišala ali nanovo uvedla. Tako država podražuje naše potrebščine in najpotrebnejše orodje.

Drag monopol.

Monopol se pobira na vse najpotrebnejše stvari in živež v taki meri, da si revni ljudje, posebno sedaj, ko ni zaslужka, ne morejo več kupiti soli, sladkorja, tobaka itd. Ni vseeno, gospodje, če plača pri 1 kg sladkorja 5 Din davka revež, ki na dan zasluži 10 Din ali nič, ali če plača 5 Din milijonar, ki eno noč tisočake zapravi.

Neznosne takse.

Isto je pri taksah. Mlad posestnik, ki je prevzel posestvo, ko mu oče še živi, mora plačati 6 odstotkov takse od vrednosti posestva, dočim je bilo poprej plačati 1 in pol odstotka, in če ne more v določenem času te vsote plačati, mora plačati trikratni znesek, torej namesto da bi se mu nudila olajšava, se mu naprti trikratna kazen, ki ga uniči.

Olajšava, ki obstoji v tem, da so posestva do 500.000 Din vrednosti takse prosta, ako prevzame sin ali hči posestvo po očetovi smrti, pač malokomu koristi. To se mora popraviti! Zakaj se ne bi opustila vsa kmetska poslasta te takse do vrednosti 1500 ali 2000 Din?

Nesmiselna in krivična je tudi taksa na kmetske žage in mlino. Tudi to se mora odpraviti.

Tudi pravica je draga.

Da si revnejši človek išče zaščite in pravice pri sodnih, o tem ni govora. Kje naj vzame revež denar za koleke? Gorje mu pa, kogar začne sodišče zasledovati, in kdor mora imeti danes opravka z odvetnikom, temu navadno ni več pomoči, ker taks in pristojbin, katere danes zahtevajo, ne zmaga skoraj noben kmet.

Drakonične kazni.

Ljubezen vlade in njenih eksponentov napram kmetskemu ljudstvu tudi lepo odseva iz kazni, katere se nalagajo pri nas tistim, ki se pregrešijo proti odredbam o sajenju tobaka. Za par takih rastlin, o katerih dostikrat posestnik zemljišča sam nič ne ve in katere se najdejo na posestvu našega kmeta, se naloži globa 350 Din in 1 mesec zapora, ali za vsak dan zapora 50 Din, t. j. 5000 Din in še 350 Din, skupaj 1850 Din. Gospodje, če že kazni mora biti, naj bo vsaj takšna, da bo vzgojevala, ne pa ubijala sleherni ljubezen in spoštovanje do države in državne uprave!

Kmet poceni prodaja, drago pa plačuje.

Velikanska krivica tiči tudi v tem, da se davki ne ravna po valuti, po vrednosti našega denarja. Vse, kar mi prodajamo, bodisi živino, bodisi les, žito itd., prodajamo po nižjih valutnih cenah, dočim moramo za vse, kar kupujemo, plačevati vsled visoke carine še vedno stare cene, a davki se z vsakimi dvajsetinami in z vsakim proračunom povišujejo, namesto znižujejo. Če je kupovna moč našega denarja za 90% večja kot je bila pred dvema leti, zakaj se potem naš proračun ne zmanjša, ampak povečava. Zakaj ne predložite računskih zaključkov, da lahko vaše gospodarstvo z narodnim premoženjem kontroliramo. (Josip Skoberne: Vsaka občina mora predložiti računske zaključke, samo vlada tega ne stori!)

Ljubezen vlade do prizadetih po povodni

Ljubezen vlade do kmeta se posebno pokaže takrat, kadar bi morala ob priliki raznih elementarnih neizgovorljivih težkih prizadetih ponesrečence. Lansko leto se je škoda, prizadeta po povodni, uradno cenila nad 100 milijonov dinarjev. A naša »seljačka« vlada, ki velikodušno poklanja velike vsote za gledališča, sokolske domove, športna društva, ministrske avtomobile in cigarete, daje tem revežem, katerim je povodenj napravila ogromno škodo, nekaterim vzel celo vse njihovo premoženje, beraško podporo 6 milijonov dinarjev, a kljub temu se davki brezobzirno izterjevajo naprej!

Trapaste naredbe.

Vrh tega pa, da se nas odira in da se nam ne daje, kar nam gre po zakonu, nas še šikanirajo z raznimi nesmiselnimi naredbami, kakor »Vozi desno«. Zakaj? Komu na ljubo? Ali je to boljše? Mi si na vse to ne moremo dati drugega odgovora, kakor da se je naš boljši, za voznika in živino varnejši in prikladnejši vozni red moral umakniti na ljubo par srbskim kapitalistom, kateri se pripeljejo za kratak čas k nam v Slovenijo na zabavo. Zahtevamo, da se to zopet odpravi, ker bo gotovo povzročilo mnogo nesreč. (Franc Smodej in Karol Škulj: Je že povzročilo!) Tudi pri prodaji zaklane živine se delajo z neumestnimi in škodljivimi odredbami kmetom težkoče, ki škodljivo vplivajo na cene živini, ki so že itak skrajno slabe. Izgovarjate se, da se morajo zakoni izenačiti. Dobro, potem pa izenačite najprvo zakon o davkih, katerega ste bili dolžni po ustavi že davno izenačiti. Zakaj izenačujete samo tiste zakone, kateri nas hudo zadevajo, ali ne tistih, ki bi nam bili v korist?

Glejte, gospodje, kaj delate!

Za povzdigo kmetijstva se ne stori ničesar. Naše gospodarske ustanove propadajo, naše zadruge se uničujejo, namesto da bi jih podpirali. Podpore za povzdigo živinoreje, poljedelstva, vinogradništva, za ceste in mostove se hladnokrvno črtajo v proračunu. Niti onega denarja, katerega plačujemo mi za naše avtonomne potrebe, nam ne izplačate. Če se pritožimo, nas imenujete hujskače in protidržavne elemente. Gospodje, dosti je tega! Mi smo to državo hoteli! Mi jo hočemo tudi sedaj, ker smo prepričani, da bi bili lahko v tej državi vsi srečni in zadovoljni, če bi vladalo tukaj poštenje, pravičnost in enakopravnost, in če bi bratstvo gotovim ljudem ne bila samo fraza. Mi zahtevamo v tej državi tudi svoje pravice! Mi zahtevamo samoupravo, da si svoje razmere sami urejemo! (Klici na levo: Tako je!) Mi zahtevamo kmetijsko zbornico, kjer si bomo naša gospodarska vprašanja lahko reševali brez ozira na politiko in strankarstvo. Imamo trgovsko in obrtno zbornico, delavsko zbornico, čuje se, da dobimo gospodsko zbornico, a kje je zbornica za 80% prebivalstva kmetskega stanu, kmetska zbornica! Do te mora čimprej priti! Modri državni pravijo, da je zadovoljen narod ob meji najboljše obramba države. Slovenija tvori mejo proti trem državam. Ne pozabite, da se ni nehala nemška propaganda v naših krajih in da avstrijski agenti vedno našemu kmetu slikajo srečnejši in lepši položaj avstrijskega kmeta. Vi ste krivi, če bodo ti imeli uspeh. Gospodje, naš boj za gospodarski obstanek je hud, huji kakor si ga morete misliti. Če v tem boju podležemo, bo zrnužen tudi mogočen obrambni zid na naši sedanji meji, katerega tvorimo Slovenci. Zastonj smo pričakovali zboljšanja razmer z vstopom naših kmetskih tovarišev iz Hrvaške v vlado. Vse gre po starem, nam kmetom sovražnem tiru naprej, ne oziraje se na to, da je naš kmet, poseben v Sloveniji, s tako davčno politiko obsojen na beraško palico.

Ponovno, v zadnjem trenutku vam kliče: Stojte! Nehajte s krivicami, če nečete zrušiti vsega, kar smo s težavo ustvarili! Sicer bo prepozno. (Živahno odobravanje in ploskanje na levo.)

Pridobivalite novih naročnikov!

Kulturni pregled

Danilo.

Že pred dobrim mesecem sem ga bil naprosil za kratek pomenek, ki bi bil gotovo nezmerom dolg — odlašal sem in danes se ne spomim k njemu. Vem, da sem nekaj zanemaril, a bodi: Danilo se mi smili, ker je danes tisti človek v Ljubljani, ki je popolnoma izgubil sebe. Bil je predpust in zvonec je pol in gospod Danilo je stregel sem in tje; bližala se je njegova slavnost in prijatelji in znanci: Danilo! Danilo! — Gospod Danilo! vsi bolj in manj znani ljudje, vse kliče, ustavi na cesti, obiskuje, vse hodi nasproti in odnosa živje, in pameten človek se tedaj skriva. Vem, da bi sedaj tudi ne dobil od njega, kar bi rad, kajti našel se bo šele danes zvečer, ko se dvigne zastor, tam, kjer je živel in kjer je tisto, kar je zanj resnično življenje.

Teh petdeset Danilovih let nazaj, to je pravljica o slovenskem gledališču, neverjetna resničnost, vse pisano in trpko in veselo, a vedno navzgor k pravici in redu. Poglej nazaj!

Vse lepo, nič tragike, nič trpljenja, nobene vsakdanje podobe človeka, sami ožarjeni obrazi, čudna luč sveti na vse to, luč od znotraj, iz nas samih; zapremo se vase in nam je sladkootožno pri srcu. In vendar so živeli resnični ljudje svoje peko in nebesa, ljubili živo in sovražili smrtno, umirali tragično in živeli komično — a gledališče jih ne pozna — le pravljica njihove preteklosti je živa. Čitalnico smo imeli in katoliške rokodelčice, to je bilo naše gledališče, okoli njih so bili prvi diletantje, ki so nam danes samo še imena, potem so bili Borštnik, Verovšek, Borštnikova, nato mladi Nučič, manjša imena Lovšin, Perdan, Molek — skoraj vsi sami rokodelčiči, ob teh znani Čehi: Deyl, Dobrovolny, Lier, Boleška, Hašler, Růčkova, Kreisova in še Dragutinović, nato mlajši rod in novi Čehi z nesrečnim Bohuslavom — a vmes Danilo, prej Danilo, z njimi Danilo, poslej Danilo nikoli največji a najočitnejši, in danes živ in mlad — edini Danilo, petdeseto leto slovenski lgravec.

Kaj bi tu o realnosti! Molčimo in molčimo!

Kdaj je bilo? Visoko gori na galeriji, na desnem dohodu k sedežem sva stala z materjo. Prvič je bila v gledališču in zadnjič. Uradni sluga Kroševič, pri katerem sem stanoval in je bil biljeter, naju je spravil gori. Oba drobna sva se stiskala nekam, da bi bila nevidna, bila sva odveč — ker sedeži so bili polni. Vseh svetnikov dan je bil in igrali so Mlinarja in njegovo hčer. Pa kaj pogledi na desni in levi — globoko doli pred nama se je odprl čuden svet: vdova Korenka je šivala in vstopil je Konrad — Danilo. »Dober večer, mati!« Stopal je s podjetnimi koraki. Kretal se je nenavadno spretno — in njegova piščalka je šla čudno do srca. Na pokopališču je planil kvišku in grozno zaklical: »Marica, vstani!« To je bilo materi najbolj všeč — in tega Konrada sem zaprl v srce.

Ljubljansko gledališče

Drama.

Začetek ob 8 zvečer.

Sobota 20. febr.: Zaprt. (Ob pol 8 zvečer DESETI BRAT v operi.)

Nedelja 21. febr. ob 8 pop.: OBRT GOSPE WARRENOVE. Ljudska predstava po znižanih cenah. Izven.

Zvečer zaprt. (Ob pol 8 DESETI BRAT v operi.)

Opera.

Začetek ob pol 8 zvečer.

Sobota 20. febr. ob pol 8 zvečer: DESETI BRAT. Proslava 50 letnice umetniškega delovanja g. Antona Danila. Izven.

Nedelja 21. febr. ob 8 pop.: TRUBADUR. Ljudska predstava po znižanih cenah. Izven. Ob pol 8 zvečer: DESETI BRAT Proslava 50 letnice umetniškega delovanja g. Antona Danila. Izven.

Nedelja v Narodnem gledališču v Ljubljani. V nedeljo dne 21. t. m. so v Narodnem gledališču tri predstave. V operi se poje popoldne ob 15. uri Verdijska opera »Trubadur«, v drami pa se ob istem času igra drama »Obrt gospe Warrenove«.

Ta Konrad me je preganjal. V šoli je bil Danilov sin — menda starejši — in nekoč sem šel z njim domov. To je bilo v Gosposki ulici — okna so gledala v Vegovo ulico. Čudno stanovanje: venci in gledališka obleka in podobe, vse v redu in neredu, a vse tako nenavadno. Tedaj pa sta prišla iz gledališča od skušnje gospa in gospod, nihče mi ni nič rekel, še kave so mi dali in vendar sem zbežal. Tedaj sem pa tudi kmalu zvedel, da te popoldanske kave ni vedno.

Tedaj je Danilo igral hlapca Pavleta v Revčku Andrejčku, Obloškega Tončka, Dolefa, Mortimera, grofe in lepe mlade ljudi. Vse kakor pravljica — rokodelci in igravec Danilo. Odkod je jemal te podobe? Vse ve, vse zna — po svoje, dobro. To je bil tisti čas, ko je živel v teh rokodelcih, polnih primitivnosti, čut za klasično tragedijo kot so Don Carlos, Marija Stuart in Egmont — kako je to bilo, ne vemo, pravljica pravi, da lepo.

To je posebna volja, ki človeka tira po svoje, drugam kakor ljudje hočejo, tirajo petdeset let v drugačno življenje, skozi revščino in opletanje na vse strani. To je posebna strast in posebna slast — a vse mine. Takrat je tudi šel in nosil svojo umetnost po deželi in potoval z njo v Črno goro in Srbijo.

To je pravljica, dolg pogled nazaj, ki se nikjer ne začne, vemo samo: Nekoč je bilo... Pravljica je tudi vse njegovo življenje. Sam ga je že opesnil, da bi ga bolje ne mogel nihče drugi. Pravljica pripoveduje o čudovitih čevljičkih, ki jih je nekoč znal delati samo pomočnik in mojster Tonček Cerar in le ljubljanske dame jo še dobro vedo. Pravljica zna pripovedovati o trpljenju in zadregah tega sveta in reši se jih le tisti, ki ima dovolj poguma in veselja do življenja, le tisti, ki hoče živeti. Radi te volje do življenja v Danilovem trpljenju in težavah ni tragike in zato se je zgodilo, kakor se še ni zgodilo in se bo težko zgodilo še komu pri nas: poslalo je solnce iz čudnih kotov in teh petdeset let je čudežen dar. Zato je čudno resničen Danilov kovač Kalandar: »V naših krajih je malo moč, pa še tisti so le s težavo; za nas je Bog najprej babo ustvaril, dedca pa iz njenege rebra... — Jaz sem Kalandar, kovač; kdo bi rad še kaj vedel?« In množica se umakne pod stolom v njegovi roki. —

Danes bodo mnogo pisali o njem, mnogo mu bodo govorili. Ne iz službene dolžnosti, vsi iz srca kot malokdaj. Ko bo Dolef zapel: »Gaudemus igitur, juvenes dum sumus«, bo vsa pravljica postala resničnost, tedaj bomo tudi vsi tisti, ki smo polni teorij in nazorov, načel in predsodkov, sodb in obsodb, čutili, da je tu svojevrsna živa resničnost; vsi preganjenci diletantizma in dvomljivci o ljudski umetnosti bomo morali priznati, da je tako bilo slovensko gledališče petdesetih let in da ga v marsičem današnji čas ne dosega. To so napravili naši rokodelci, med njimi danes še edini: Anton Cerar Danilo. Franc Koblar.

Obe predstavi sta ljudski pri znižanih cenah. Ob pol 20. uri zvečer pa je v opernem gledališču prva repriza Jurčičevega »Desetega brata«, ki se igra v proslavo 50 letnice umetniškega delovanja Antona Danila. Pripominjamo, da so vstopnice za to predstavo že popolnoma razprodane.

Mariborsko gledališče

Repertoar:

Petek, 19. febr.: Zaprt. Sobota, 20. febr. ob 20: CIGANI. — A (kuponi). Nedelja, 21. febr. ob 15: ZLAHTNI MESCAN. — Znižane cene. Zadnjič v sezoni. Nedelja, 21. febr. ob 20: STAMBULSKA ROZA. — (Kuponi.) Gostovanje g. Vekosl. Janka, člana ljubljanske opere. Ponedeljek, 22. febr.: Zaprt.

Ljudski oder

v Ljubljani

Nedelja 21. febr. ob pol 4 popoldne: ŠTEVILKE GOSPE ROZMARINKE, veseloigra s petjem v petih dejanjih.

Glasba

Pevska Zveza. Pevski tečaj za pevovodje in organiste kranjske in staroškanske dekanije se bo vršil v Kranju dne 1. in 2. marca t. l. Priglasen na C. Mohorja v Kranju. Stanovanja bodo brezplačno na razpolago, hrana zelo po ceni. Podrobna navodila razpošljemo jutri vsem župnijam, društvom in zborom v omenjenih dekanijah. Pozivamo vse pevovodje in organiste, naj se tečaja udeležijo. Predavali bodo naši prvi strokovnjaki-glasbeniki.

Začetek tečaja dne 1. marca ob 9, konec dne 2. marca ob 12. Društva pošljite svoje pevovodje, župnije opozorite na tečaj svoje organiste. Vabimo tudi vse one, ki jim je uspredek naša pevsko umetnosti pri srcu. — Odbor.

13 obhajilnih pesmi za mešani zbor z orglo mi je ravnokar izšlo: zložil jih je Stanko Premrl Samozaložba. Cena partituri 15 Din; od pet partitur dalje po 12 Din. Pesmi, odobrene od knežjske ordinariata v Ljubljani, se dobivajo pri skladatelju in v Prodajalni Kat. Tisk. Društva v Ljubljani.

Vera in kultura.

Pomen katolicizma na Angleškem.

V Pourtsmouthu se je nedavno vršilo veliko zborovanje družbe »Truth Society« (Družba resnice), kjer so poročali o lepih uspehih te organizacije v preteklem letu. Ta družba skuša uplivati pred vsem na javno mnenje, pri čemer je razumljivo, da se poslužuje v veliki meri dobrega tiska, ki bolj in bolj prevzema v današnji družbi apostolsko delo v svoje področje. Med knjigami, ki so jih razpečali največ, so nek posebno priljubljen molitvenik, evangelij in apostolska dela in pa življenje Male Terezije, katere češčenje se na Angleškem čudovito razvija.

Polčaj katolicizma je v deželi zelo ugoden. Vzrok temu je to, ker je katolicizem danes v Angliji resnično največja moralna sila; tako je povdarjal znameniti učenjak in vnet misijonar P. Arendzen. Ni najmočnejši le po moči svojih idej, marveč dejansko je ta veroizpoved tudi najbolj številno zastopana. Naj nikogar ne moti slika, ki jo ima iz religijske karte, kjer je vsa dežela enako pobarvana; treba je pogledati v deželo samo. Najmočnejša sekta ne more šteti preko pol milijona svojih živih članov, ker razcepjenost nima skoro nobenih meja, in velikanska večina ljudstva je čisto indiferentna glede verskih vprašanj. Državna cerkev se danes pač še lahko ponaša s krasnimi in mnogoštevilnimi katedralami, ima obilno denarja na razpolago, toda vse to ni nikako življenje. In neorijentirana množica išče, kot po vojni povesod, nekaj stalnega, neizpodbitnega, zanesljivega. Vse hrepeni po gotovi resnici in vsi, kateri se za moreča vprašanja resno zanimajo, bolj in bolj namerjajo svoj korak proti Cerkvi. Kar drugovercem posebno imponira v katolicizmu, je vprav jasna orientacija in stroga disciplina, o čemer anglikanizem nima niti pojma in drugo pa verska gorečnost in vnema za apostolsko delo.

Vse te prednosti, ki jih ima katolicizem, navdušuje njegove zveste pristaje, da se trudijo s še mnogo večjo vnemo. Znano je, koliko se je prizadeval veliki Mercier za ureditev verskih razmer na Angleškem. Njegove konference v Malinesu so kaj zelo vznemirjale vodilne kroge raznih sekt in upati je bilo obilnih uspehov. Upajmo, da bodo v svojem času rodile obilen sad. Pred kratkim je zapisal nek francoski list, da je Mercierjevo delo tako uplivalo na miselnost Anglikancev, da so začeli upati na to, da se bo izvršilo združenje med obema cerkvama kar v celoti. Seveda se pri tem udajajo napačnemu mnenju, da bo Cerkev v čem kaj popustila, toda dejstvo je, da se mnogoteri na to zanašajo in vsled tega odlašajo konverzijo.

Drug govornik je povdarjal na istem zborovanju, da je sedaj nastopil čas, ko pričenjajo revidirati mnenje prednikov o Cerkvi. Vedno bolj doumejo veličastno nalogo kat. Cerkev in njene zasluge za človeštvo. Da je svet danes tako neurejen in zbloden zmes, temu je iskati vzroka prav v tem, ker se je odvrgnil o Cerkev.

Mlado krščanstvo.

Ljubi svojega bližnjega kot samega sebe, ta Kristusov nauk visoko cenijo in udeležujejo v pokrajinah, kjer se krščanstvo šele razvija. Njihov bližnji jim je kot lastni jaz. Pa ne samo preproste ljudje, tudi visoko izobraženi inteligentje ga izpolnjujejo. Delajo z veliko vnemo za neumrljivost duš. Duša je vredna več, kot vse bogastvo zemlje.

V mestu Šangaj na Kitajskem se ta Kristusov nauk prav posebno kaže. Na čelu temu karitativnemu delu stojita Lo-Pa-Hong in Tsu, katerih apostolsko delo rodi obilo sadu. Lo je star 50 let, Tsu pa nekaj več. Oba imata številno rodbino in pripadata k visoki aristokraciji. Lo upravlja visoke službe, je ravnatelj cestne železnice in elektrarne. Tsu je pa tovarnar — ladjedelec in bankir. Njegov sin je jezuit, edina hči usmiljenka, najstarejši je eden najboljših letalcev.

Rodbini Lo in Tsu sta izrecno katoliški. Hišne kapelice, kipi Srca Jezusovega in Marije, svetnikov pričajo o njihovi globoki veri. Apostolsko polje, kjer ta dva moža delujeta, je bolnica sv. Jožefa. Ta bolnica sestoji iz cele kolonije poslopij s krasnimi evropskimi napravami, vrtovi, izprehajališči. Obsega cerkev, bolnice za moške in ženske, dom za osirotele dečke in deklice, dom za slepce, hiralnice, prostore za umobolne. L. 1925. je dobilo tu pomoči 60.000. Vse te dobrotne naprave sta sezidala sama s pomočjo premožnih katoliških slojev. Nadzirata celo poslovanje sama. Njiju delovanje je ljubezen, ne pa kupčija. Lo daruje za te ustanove največ. Osebnost pobira prispevke med premožnejšimi katoliškimi krogi. Kljub velikemu delu se udeležuje

vsak dan sv. maše. Na smrt bolne obiskuje osebno, jim oznanja vesel Kristusov evangelij ter jih poučuje v krščanski veri. Ta apostol-lajik ima vedno pri sebi steklenico, da kršči umirajoče zavržene dojenčke. Oba sta se udeležila svetovnega romanja v Rim, kjer ju je sv. oče sprejel v posebni avdienci, se jima osebno zahvalil za vse delo usmiljenja. Ko sta prišla domov, sta se s še večjo vnemo lotila dela, pa ne samo ona dva, ampak vsi ondodni kristjani ju velikodušno podpirajo pri delu. Rešitev ene same neumrjoče duše jim je vedno več, nego vse bogastvo zemlje.

Najboljša pot za pobijanje zločincev.

Brooklynski dnevnik »Daily Engle« je pred kratkim razpisal nagrado za najboljšo predlogo, kako pobijati zločinstva med ljudstvom. Za nagrado je tekmovalo 500 dopisnikov, ki so poslali svoje predloge. Prisodili so nagrado znanemu specialistu za živčne bolezni v katoliški Marijini bolnišnici, dr. Meagherju.

Dr. Meagher pravi v svojem delu, da se zla nagnjenja v človeku sicer ne dajo popolnoma izkoreniniti, da se pa morejo njihove sile omejiti na čim najmanjšo mero s pomočjo sledečih treh sredstev: z izostritvijo vesti, z negovanjem vere in primernimi zakoni. »Družina in cerkev« — piše dr. Meagher — »morata v človeku pospeševati željo po poštenem mišljenju in življenju. Ta želja se mora začeti vcepljati že v mladosti. Tu morajo starši otrokom predvsem dajati dober zgled. To je dvakrat važno, ako pomislimo, da izvrše večino zločinov mladi ljudje v starosti 18 do 21 let. Toda vera se ne sme površno učiti, marveč se mora prijeti srca. Osemdeset odstotkov zločincev iz navade ni nikdar imelo prave verske podlage.«

»Proti dejansko izvršenim zločinom so hitre in stroge kazni potrebne.« Kazensko-pravni red se ne sme pomehkužiti in tako izgubiti svoj zdravi učinek strahu. Zelo slabo je, da se javnost tako ravnodušno obnaša nasproti zločinom. Še večja napaka pa bi bila, ako bi ta popustljivost prešla na zakonodajo in bi se uporaba porotnih sodišč še razširila itd. Sentimentalni »humanisti«, ki bi iz ječ radi napravili udobne sanatorije so zločinci na človeški družbi, ker pospešujejo, čeprav nehotoma, zločinstva.«

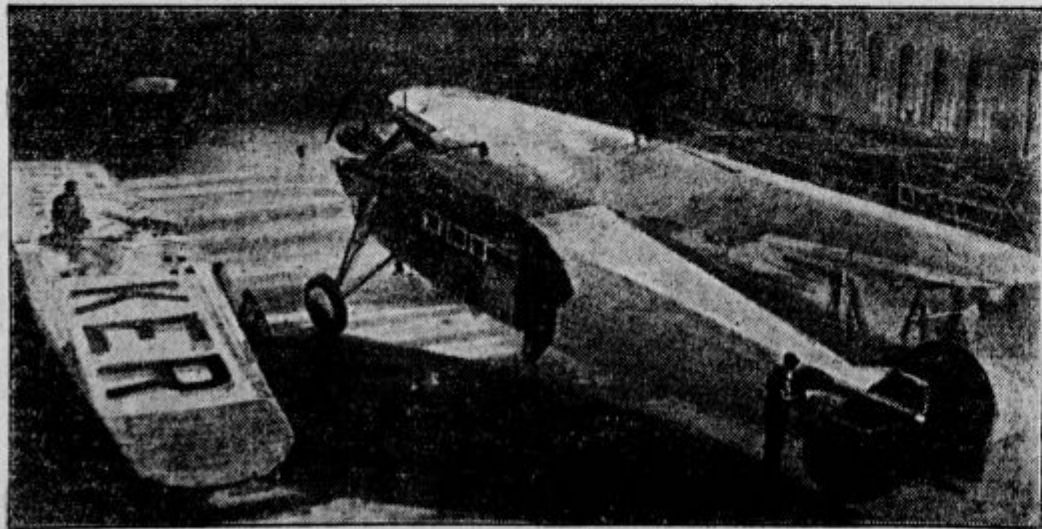
Narastek cerkve na Kitajskem v letu 1925.

Sicer nekateri vikarijati niso radi večnega nemira ugotovili točnih števil, vendar skušajo ugotoviti, v koliko se je število vernikov pomnožilo. Skupno število krščenih je 2.338.000. Prirastek za lansko leto je znašal 46.000 duš, letos pa je to število presegel. Znaša namreč 69.000 za znane vikarijate. Če prištejemo še verjetno število onih predelov, iz katerih poročil še ni, bi bilo to število katoličanov naraslo v celoti za 80.000 duš.

Dopisi

Iz Kranja nam pišejo: V nedeljskem »Slovencu« je nekoč pozival pod »Iztrezimo se«, da naj naš narod preneha z veseljačenjem in zapravljanjem. Prav! Sedaj naj Vam pa pokažem kosček predpustnega življenja iz našega mesta, da bo pisec navedenega članka vedel, da mora nasloviti svoje besede bolj konkretno. Da je bilo minuli predpust pri nas oficijelnih in neoficijelnih predpustnih zabav dosti, ve vsakdo, kdor pozna naš nadvse napredni Kranj: veliko pijančevanja, ponočevanja in razgrajanja po cestah. Kar pa je letos presenetljivo, je bila močna udeležba dijaštva, in ne upali bi si trditi, da so bili samo osmošolci in da so imeli vsi s seboj postavne namestnike staršev. Osmošolci so imeli plesne vaje po parkrat na teden, a so jim še dovoljevali obisk javnih plesov. In močno dvomim, da bi jim bilo to dovoljeno preko polnoči do jutra Ali je mar nov disciplinarni red (tako smo včasih rekli) tako popustljiv, ali pa je morebiti razlagatelj preveč širokogruden? Kakšni pa bodo uspehi v šoli? To bomo slišali kmalu, ko prineseo fantje domov »bukelece«, a najbrž ne preveč dobrih redov. Višek pa je bila sokolska maskerade, o kateri čujemo, da so se udeležili tudi dijakine in sicer nižjih razredov. Kdo je to dovolil? Starši? Če, potem imajo ti pač zelo pomanjkljive pojme o vzgoji svojih deklic. Gimnazija? To je težko verjetno, kajti šolski faktorji pač ne bodo imeli takih nazorov o svojih vzgojnih nalogah, razun če bi kdo hlastal po priljubljenosti ali pa hotel uvažati mladino po maskeradah v gotove strankarske kroge ali pa bil za svoje mesto popolnoma nesposoben. Na vsak način bi želeli, da se temu stori enkrat konec in uvedejo na naši gimnaziji druge vzgojne metode, kajti za to starši ne pošiljamo svoje dece na gimnazijo, da bi se učila plesati, maskerati in zapravljaliti tako telesno kakor dušno zdravje.

+ Največji hotel na svetu. V Chicagu grade hotel, ki bo največji na svetu. Imel bo 25 nadstropij in bo štel 2000 sob za goste. Stal bo 5 milijonov dolarjev. Otvorjen bo prihodnje leto in se bo imenoval »Hotel Coolidge«.

Nova zračna ekspedicija na severni tečaj.

S podporami ameriških znanstvenih zavodov bo podvzel Wilkins nov polet proti severnemu tečaju. Ekspedicija ima že dve letali znamke Fokker, ki sta izpopolnjeni in opremljeni z najmodernejšimi znanstvenimi pripomočki. Te dni odide ekspedicija na skrajno severno točko ameriške celine, odkoder misli v marcu odleteti dalje.

Gospodarstvo

Vprašanje modre galice.

Začela se je sezona za modro galico, ne da bi bilo že rešeno vprašanje, kaj bo z uvoz no carino, ki znaša Din 1.32 pri kg. Ako se carina takoj ne odpravi, bo za tekoče leto prekasno, kar bo občno zadelo slovensko vinogradništvo, ki rabi povprečno letno 120 do 150 vagonov. — Stojimo pa še pred drugo oviro, ki je značilna za naravnost smešno brezglavost naše upravne politike. Uradni list je prinesel dne 25. januarja t. l. pravilnik o posesti in prodaji strupov, med katere se šteje sedaj ne samo očetna kislina, o kateri se toliko piše, temveč tudi modra galica. Po tem pravilniku smejo kupčevati, imeti v posesti in rabiti modro galico samo osebe, ki jim to dovoli ministristvo za narodno zdravje. Carinar- nice propuščajo to blago samo osebam, ki imajo za to dovoljenje naravnost od gorenje- ga ministristva. Vsaka oseba, ki bo hotela pro- dajati v bodoče modro galico, se mora pod- vrediti izpitu pred posebno komisijo, ki jo im- nuje na prošilčno prošnjo ministristvo in ki sestoji iz pristojnega fizika, lekarnarja in po- licijskega pisarja. — Od več strani se sliši, da preizkuje orožništvo skladišča trgovcev, ali se tam nahaja modra galica. Naši poslanci so že podvzeli akcijo, da se napravi čimprej konec tej absurdnosti, toda pri počasnosti na- še uprave se lahko zgodi, da bodo naši vino- gradniki kupovali letos galico v lekarnah, ako bodo seveda lekarnarji razpolagali z njo.

Presenetljiv izkaz

NARODNA BANKA IZKAŽUJE MANJ BAN- KOVCEV NEGO JIH JE RESNIČNO V OBTOKU.

6.000.000.000 — 7.200.000.000.

Z ozirom na tozadevni naš članek v 30. številki našega lista od 6. februarja 1926 smo sprejeli sledeči popravek:

Ni res, da znaša faktični obtok bankovcev Narodne banke (ne državnih novčanic po 1, pol in četrt dinarja, katerih je skupaj za 150 milijonov dinarjev) veliko več ali sploh več, kakor je izkazano.

Ni res, da je bila preteklo leto poleg iz- kazane višine bankovcev v obtoku tudi velika količina rezervnih bankovcev Narodne banke. Ni res, da so to bankovci, s katerimi so se ku- povali devize na račun finančnega ministristva v svrhu umetne stabilizacije dinarja.

Ni res, da se množina teh bankovcev ne objavlja in da so bili momenti, ko je preko- račila milijardo dinarjev in se povzpela tudi mnogo višje.

Ni res, da je znašala vsota v obtoku se nahajajočih, a ne izkazanih bankovcev 1200 milijonov dinarjev in da je bilo v obtoku ne samo za 6000 milijonov dinarjev, ampak za 7200 milijonov dinarjev.

Res pa je, da je izkazala in izkazuje Na- rodna banka vedno točno in polno množino vsakršnih izdanih bankovcev, kar je tudi Izve- ščaj Izvozne banke za leto 1925, na katerega se Vaš članek poziva, v posebnem popravku svojega prvotnega napačnega poročila izrečno priznal, pisnoč dobesedno:

»Napomena: U stanjima Narodne banke u pogledu novčanic u opticaju pokazivana je suma i ovih rezervnih novčanic, kojima su kupovane strane devize za državu. Prema to- me u ovim se stanjima vidi ukazani broj iz-

datih novčanic bez obzira na osnov, po kome su izdate. Ovim činimo korekturu u našem tekstu «Novčano tržište».

Ni torej res, temveč popolnoma izmišlje- no, da naš emisijski institut objavlja napačne številke v svojih izkazih in da je to edini slučaj pri emisijskih bankah sveta.

Ni res, da način bilanciranja metalne podloge Narodne banke pomeni pokrivanje faktičnega stanja.

Ni res, da se bankovci izdani temeljem določila čl. 35 zakona o proračunskih dva- najstih na za nakup deviz ne izkazujejo.

Ni res, da bil poslopek Narodne banke pred vzakonskim omenjenega člana protiza- konit in da ostane tak tudi kljub sprejetju tega člana.

Ni res, da tudi ta člen dvanajstih naspro- tuje določilom zakona o Narodni banki, res pa je, da je njegova veljavnost izrečno vezana po smislu čl. 5 zak. o Narodni banki na pri- stanek banke, ki bo predložila občenemu zboru delničarjev dne 7. marca t. l.

Ni res, da najbolje karakterizuje postop- panje Narodne banke poročilo Izvozne ban- ke, ki pravi: »To nije tumačenje, to je rad- nja, koja drugo ime nosi,« res pa je, da je kakor rekoč Izvozna banka svoje tozadevno pomočno poročilo izrečno preklicala.

Končno je res, da je bilo postopanje Na- rodne banke v tem pogledu strogo korektno in državnim interesom odgovarjajoče.

Glavni upravni odbor Narodne banke Kralje- vine Srbov, Hrvatov in Slovencev:

Dr. Karel Triller,
pooblaščen član.

* * *

Kreditni zavod za trgovino in industrijo v Ljubljani. Dne 18. t. m. se je vršila bilančna seja, na kateri se je predložila bilanca za leto 1925, ki izkazuje Din 3.549.842.60 čistega do- bička. Občenemu zboru, ki se vrši dne 8. marca t. l. se bo predlagala v izplačilo 10 odstotna dividenda.

Predlogi za izpremembo železniške tarife. Z ozirom na bližajoče se zasedanje tarifnega odbora pozivlje Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani vse interese, da ji, kolikor tega dosedaj še niso storili, poročajo o uplivu železniške tarifne reforme na njih podjetja in stavijo konkretne predloge, kate- re želijo, da bi bili na razpravah tarifnega odbora upoštevani.

Dravogradska rafinerija mineralnega olja — v likvidaciji. Po sklepu občenega zbora z dne 12. januarja je Dravogradska rafinerija mineralnega olja, d. z. o. z. prešla v likvidacijo.

Likvidacija. Splošna gospodarska zadruga v Lescah, r. z. z. o. z., je prešla v likvidacijo. Jugoslovanska industrija olja in barv v Ljubljani sklicuje VI. redni občni zbor za dan 6. marca 1926 (bilanca, volitev upravnega in nadzorstvenega sveta).

Hirska posojilnica, r. z. z. o. z., sklicuje svoj občni zbor za 6. marec 1926.

Vpisi v trgovinski register. Vpisali sta se firmi: Topilnica svinca in srebra ter Kemična industrija d. d. v Litiji, podružnica v Celju; Adam Kinel in drug, trgovina s spec., manu- fakturim blagom in dež. pridelki.

Vpisi v zadrugi register. Vpisale so se zadruge: Mlekarska zadruga na Dobovi, r. z. z. o. z.; Konsumno društvo v Domžalah, r. z. z. o. z.; Osrednja štajerska vinarska zadruga v Mariboru, r. z. z. o. z.; Kmetijsko društvo v Zgornjem Brniku, r. z. z. o. z.

Redukcija delavstva v tvornici elektrod KID. Z Dobrave poročaje, da je vodstvo ta- mošnje tvornice elektrod KID reduciralo 77 delavcev.

Položaj v mlinarski obrtnosti. V zadnjem »Trg. listu« razpravlja g. M. S. o položaju naše mlinarske obrtnosti. Naglašja važnost mlinarske industrije, ki je razvidna zlasti iz dejstva, da sega kapaciteta vseh mlinov v Ju- goslaviji daleč nad vsakoletno potrebo moke v državi. Gospodarski položaj posebej slovenskih mlinov je zaradi zemljepisnega položaja neugoden. Konkurencu tu- in inozem- stva je zelo huda. Leka iščejo sedaj seveda tudi v železniških tarifah, kjer pa si naspro- tujejo interesi posameznih pokrajin. V Vojvo- dini zahtevajo, da se izenači tarif za žito in moko. Hrvatje predlagajo sočasno reekspedi- cijo. Za naše mlino je edino pravo, da ostane pri starem položaju. Pri vsaki morebitni iz- premembi morajo ostati interesi našega mli- narsva zaščiteni.

Anketa o prodaji očetne kisline. V mini- strstvu trgovine in industrije v Belgradu se je 18. t. m. vršila anketa o prodaji očetne ki- sine. Zastopana so bila interesirana ministri- stva, producenti kisline in producenti kisa. Vendar kljub tri ure trajajoči debati ni prišlo do končnoveljavne odločitve, ampak je priča- kovati te najbrž še v telu tega meseca, ko se zbere še nadaljnji material.

Borza

Dne 19. februarja 1926.

Denar.

Zagreb. Berlin 13.525—13.565 (13.52—13.56), Italija 228.55—229.75 (228.82—230.02), London 276.20—276.40 (276.17—277.37), Newyork 56.63—56.93 (56.05—56.95), Praga 168.06—169.08 (168.05—169.05), Dunaj 7.987—8.027 (7.985—8.025), Cu- rih 10.937—10.977 (10.936—10.976).

Curh. Belgrad 9.125 (9.125), Budimpešta 72.50 (72.60), Berlin 123.60 (123.60), Italija 20.87 (20.94), London 25.25125 (25.25375), Newyork 519.25 (519.25), Francija 18.65 (18.82), Praga 15.375 (15.375), Dunaj 73.35 (73.35), Bukarešt 2.225 (2.225), Sofija 3.75 (3.75), Atene 7.40 (7.40), Var- šava 64.50 (70.50), Amsterdam 208.12 (208.15), Bruselj 23.60 (23.60), Kopenhagen 134.60 (134.85), Stockholm 139.05 (139), Oslo 108.25 (109).

Dunaj. Devize: Belgrad 12.475, Košanci 183.80 London 34.50, Milan 28.50, Newyork 708.95, Pariz 25.34, Varšava 95.50. Valute: dolarji 709.50, lira 28.46, dinar 12.445, češkoslovaška krona 20.97.

Praga. Devize: Lira 130.50, Zagreb 50.57, Pa- riz 122.05, London 164.025, Newyork 33.70.

Vrednostni papirji.

Ljubljana. 7% invest. posoj. 76—78, vojna odškodnina 280—283, zastavni listi 20—22, kom. zadolžnice 20—22, Celjska 200—205, Ljublj. kred. 200 den., Merkantila 100—102, zaklj. 102, Slaven- ska 50 den., Kred. zavod 175—185, Strojne 125 bl., Vevče 110 den., Stavbna 90—100, Šešir 115—120, zaklj. 115.

Zagreb. 7% invest. posoj. 77—78, agrari 44.75—45, vojna odškodnina 278—279, febr. 279—280, marec 282.50 bl., Hrv. esk. 119—121, Kred. 129—130, Hipobanka 66.50—67.50, Jugobanka 105.50—106, Prašedion 970—975, Ljublj. kredita 200 den., Srpska 144—146, Eksplatacija 30—32, Seče- rana 410—425, Nihag 35 bl., Gutmann 80 bl., Sla- vox 150—155, Slavonija 42—48, Trbovlje 385—390, Drava zaklj. 200, Ragusa zaklj. 200.

Dunaj. Podun.-savska-jadr. 761.210, Živno 799.500, Alpine 255.100, Graenitz 128.000, Trbovlje 490.140, Hrv. esk. 153.000, Mundus 989.000, Slavo- nija 53.500.

Blago.

Ljubljana. Les: Letve, smreka, jelka, 25—45, 4 m, feo vag. naklad. post. 435 den., hrastovi plohi obrobili, 43 mm 2.65 m in 53 mm 2.80 m, vse od 13—30 cm šir., feo vag. Postojna tranz. 1300 bl., hrastovi plohi, neobrobjeni, 90, 110, 130 mm od 2.50—6 m, večina nad 3 m. od 30 cm šir., feo Po- stojna tranz. 1100 bl., bukovji železniški pragovi: 2.51 do 2.60 m, 13½×23¼×14 cm. 80 den., 2.45 m, 12½×22¼×12½ cm, feo naklad. post. 25 den., drva bukovja, suha, metrska, feo Postojna tranz. 50 v.

25—25, zaklj. 25. — Premog: Kal. ca 7000 an- tracit, Orle, feo vavon škofljica: kosovec za 1 tono 300 bl., kockovec za 1 tono 450 bl., orehovec za 1 tono 400 bl., zdrob za 1 tono 350 bl. Kal. ca 4800, feo vag. Ormož: kosovec nad 60 mm za 1 tono 280 bl., kockovec 35—60 mm za 1 tono 240 bl., orehovec 20—35 mm za 1 tono 210 bl., zdrob 10—20 mm za 1 tono 190 bl. Kal. ca 3500, feo vag. Novo mesto: ko- sovec za 1 tono 170 bl., kockovec 100 mm za 1 to- no 150 bl., orehovec 50 mm za 1 tono 140 bl., zdrob za 1 tono 130 bl., rovní za 1 tono 120 bl. — Žito in poljski pridelki: Pšenica 70—77 kg feo Šekić 295 bl., činkvanti Belje, par. Ljubljana 232.50 bl., činkvanti merkantilni, par. Ljubljana 227.50 bl., polčinkvanti novi, par. Ljubljana 202.50 bl., koruza česu primerno suha, feo bačka postaja 118 bl., koruza inzulanka, času prim. suha, feo v. medjim. post. 165 bl. — Gradbeni materi- jali: la Portlandcement »Salona-Tour«, feo vag. Solin: v jutavreah po 50 kg 40 bl., v papirnatih vreah po 50 kg 45 bl., v sodih po 150, 180, 200 kg 52.50 bl.

Socialni vestnik

Osemurni delavnik.

Dobrotam osemurnega delavnika se ima delavstvo zahvaliti večinoma svetovni vojni. Pred vojno so ga zakonito upeljale le neka- tere države, vsem na čelu Avstralija. Sem ter tja so ga bile začele uresničevati nekatere veleindustrije v Združenih državah Severne Amerike.

Ze pred zaključkom svetovne vojne so osemurnik uzakonile nekatere ameriške dr- žave: Panama 1914, Uruguay 1. 1915., Ecu- ador 1. 1917 in revolucionarna Mehika 1. 1918. Leta 1917. so osemurnik uzakonili v Rusiji in na Finskem. Takoj po sklenjenem premirju je sledila Nemčija. V Avstriji je proglasil ob- vezan osemurnik za veleobrt in industrijo na- rodni svet v svoji seji dne 23. nov. 1918, raz- širil ga je začasni odlok revolucionarne vlade od 17. dec. 1918, dokler ni dne 28. dec. 1919 postal pravomočen zakon.

Uvedba osemurnega delavnika v Nemčiji je bil dogodek prve vrste in velikanskega mednarodnega pomena. Kajti kmalu nato so sledile skoro vse sosedne države: Poljska z za- konom od 23. nov. 1918, Luksenbuška z za- konom od 14. dec. 1918, Danska dne 12. febr. bruarja 1919, Francija dne 23. apr. 1919 in Čehoslovaška dne 19. dec. 1919.

Spanija je sklenila 3. apr. 1919, Portu- galska 7. maja, Italija (za železničarje) in Bol- garija 1. jun., Švica 27. jun., Švedska 17. okt. in Nizozemska dne 14. jun. 1919, zagotoviti industrijskemu delavstvu 8 urni delavnik. In končno je dne 14. jun. 1921. še Belgija določila 8 urnik, odnosno 48 ur trajajoč tednik za svoja industrijska podjetja.

V Angliji so po vojni uredili, odnosno za- konito omejili delovni čas samo za rudarsko delavstvo; vedeti pa moramo, da nadome- ščajo v tej državi osemurnik dejansko tarifne pogodbe, ki veljajo za vse ostale industrije. Po uradnih podatkih britanske vlade na med- narodni urad dela iz leta 1921., cenijo, da je deležno tarifnih pogodb, ki določajo 48 urno tedensko delo in manj, 12 milijonov delavcev; zapopadeno pa je delavstvo vseh industrij: delavstvo v ladjedelnicah, v rudokopih, na že- lezniceh, v pristaniščih kakor tudi tekstilno in stavbinsko delavstvo.

Italiji tudi ni bilo treba storiti nič dru- gega kakor samo to, da je sankcionirala 8 urni delavnik, ki so ga po vojni že itak prak- ticirale industrije vseh panog.

Izmed vseh velikih industrijskih držav nahajamo samo severno-ameriško Unijo, ki nima delovnega časa zakonito omejenega na 8 ur dnevno. Pač čudna izjema za državo, ki se ponaša vsak hip, da nudi svojemu delavstvu več materijelnih dobrin, kakor katerakoli dru-

Otroka kapitana Granta.

(Potovanje okoli sveta.)

Francoski spisal Jules Verne. — Poslovenil A. B.

Petnajsto poglavje.

Veliko sredstvo gospoda Jakoba.

Naslednjega dne, 17. februarja, je solnce s prvi- mi žarki prebudilo zaspance na Maunganamu. Maori so že dalje časa krožili okoli stožca, ne da bi se od- dajili od črte, do katere jim je bil pristop dovoljen. Ko so se Evropejci pokazali iz grobnice, ki so jo s svojo svetoskrunsko nogo onečastili, jih je sprejelo besno vpitje.

Vsakdo se je ozrl najprej na bližnje gore, na glo- boko, še v megli potopljene doline in na gladino je- zera Taupo, ki jo je jutranja sapica nalahko nako- dravala.

Nato so se vsi radovedni radi novih Paganelovih načrtov zbrali okrog učenjaka in ga nemo povpraše- vali s pogledom.

Paganel je imel že pripravljen odgovor za rado- vednost svojih tovarišev, ki jih je mučil tak nemir.

— Prijateljčki, je začel, moj načrt ima najprej to prednost, da ne poslabša našega položaja, četudi ne uspe popolnoma ali če se izjalovi. Toda posrečil se bo, mora se posrečiti.

— In ta načrt je?

— Takoj ga izveste, major, je odgovoril Paganel. Divjaška praznovornost je naredila iz te gore zato- čišče, ta praznovornost nam mora tudi pomagati, da pridemo proč. Če se mi posreči prepričati Kajkuma, da smo postali žrtve onečastičenja, da nas je zadela maščevalna jeza užaljenega božanstva, skratka, da smo umrli in umrli strašne smrti, ali niste mnenja, da bo zapustil vznožje Maunganama in se vrnil v svojo vas?

— O tem ni. da bi dvomili, je pritrdil Glenarvan.

— In s kakšno strašno smrtjo nas menite pokon- čati? je vprašala gospa Helena.

— S smrtjo, ki zadene vse svetoskrunce. prija- telji, je dejal Paganel. Pod našimi nogami je mašče- valni ogenj. Odprimo mu pot!

— Kako? Pa vendar ne mislite narediti ognje- nika? se je prestrašil John Mangles.

— Seveda! Navidezen ognjenik, umeten vulkan, čigar jezo bomo znali obrniti v svoj prid. Tu notri je velikanska zaloga pare in podzemeljskega ognja, ki vedno sili na dan. Napravimo torej umeten izbruh, pa tako, da za nas ne bo nevarnosti!

— Misel ni slaba, je pritrdil major. Paganel, to ste si pa dobro izmislili!

— Razume se, je nadaljeval zemljepisec, da bo- mo delali, kakor da nas je ogenj zelandškega Plutona požrl in da se bomo duhovno pogreznili v Kara- Tetejev grob...

— Kjer bomo ostali tri dni, štiri dni, pet dni, če bo treba, to se pravi prav do trenutka, ko bodo div- jaki, prepričani, da smo mrtvi, odšli na svoje do- move.

— Kaj pa če jim pride na misel, da se prepričajo o naši smrti, je vprašala gospodična Grantova, kaj, če pridejo na goro?

— Ne, draga moja Mary, tega pa ne bodo storili. Na gori je tabu, in ko bo gora sama požrla tiste, ki so jo onečastili, bo njen tabu še tem hušji.

— Vaš načrt je v resnici izborno zamišljen, go- spod Paganel, je pohvalil Glenarvan učenjaka. Samo na en način bi mogel spodleteti, če namreč divjaki še dalje časa ostanejo na vznožju Maunganama in nam poidejo živila. Toda to je precej malo verjetno, posebno, če bomo znali dobro igrati svojo igro.

— In kdaj bomo poskusili to zadnje sredstvo? je vprašala lady Helena.

— Še danes zvečer, je odgovoril Paganel, in sicer ob uri, ko bo najbolj črna tema.

— Velja, je pritrdil Mac Nabbs. Paganel, vi ste res ženijalen človek. Še laž, ki se zlepa ne razvna-

mem, stavim, kolikor hočete, da se bo posrečilo. Oj, le počakaj, gadjja zalega! Napravimo ti majhen ču- dež, ki bo vaše spreobrnjenje zakesnil vsaj za dobrih sto let! Naj nam ubožci misijonarji tega ne zamerijo!

Tako so torej odobrili Paganelov načrt. Z ozi- rom na babjeverne vraže, ki so jih imeli Maori, se je mogel, se je moral posrečiti. Treba ga je bilo še iz- peljati. Misel je bila dobra, izvršitev pa zelo, zelo težka. Ali ta ognjenik ne bo požrl njih samih, ki so mu z drzno roko odmašili žrelo? Ali ga bo mogoče obvladati, naravnati, ko bodo prihrumele pare, lave in nebrzdani plameni? Ali se ne bo ves stožec po- topil v ognjeno brezno? Ali se niso s tem vtikali v skrivnosti, ki si jih je narava prihranila samo zase?

Paganel je dobro vedel za vse te težave, a na- menjen je bil ravnati kar moči previdno, ne da bi šel do skrajnosti. Saj ni bilo treba drugega kakor malo videza, pa bodo Maori prevarani. Bog ne daj, da bi napravil prav pravečati ognjenik!

Kako se jim je ta dan zdel dolg! Ure so potekale neskončno počasi. Vse je bilo pripravljeno za beg. Živila v Udipi so spravili v majhne zavoje, ki jih ne bodo preveč ovirali pri hoji. K tej prtljaji so dodali še nekaj odevi in pa puške. Ostalo so rade volje pre- pustili mrtvemu glavarju. Razume se, da so delali vse te priprave v notranjščini Udupe, ne da bi dali div- jakom le količjak slutiti.

Ob šestih je kuhar postavil pred goste krepčilo večerjo. Nihče ni mogel vedeti, kje in kdaj bodo mo- gli jesti v eni izmed tistih dolin. Treba se je bilo torej pošteno najesti tudi za prihodnji dan. Najboljša jed je bilo pol tučata velikih podgan, ki jih je bil nalovil Wilson in opralil Olbinett. Lady Helena in gospo- dična Grantova se za ves svet nista hoteli dotekniti te divjačine, ki jo na Novi Zelandiji visoko čislajo, možki pa so je jedli kakor pravi Maori.

Meso novezelandskih podgan je v resnici izbor- no, silno okusno, in šestoro glodalč je bilo ogledanih prav do kosti.

=====

Priporočamo »Mohorjevo knjižnice« na Prevaljah: 4. zv. Krizev pol. Roman. 5. zv. Knez Serebrjani, roman. 6. zv. Zgodnja na grmadi, povest. 7. zv. Ološki postržek, povest. — Cene so v Mladiki. — KOL.

=====

ga dežela na svetu. Glavni vzrok tiči pač v dejstvu, da niso industrijske zadeve združenih držav predmet zvezne zakonodaje, posamezne države pa si upajo le z veliko opreznostjo siliti v ospredje. Prav zares: ne bilo bi po ameriško, če bi se vlade vmešavale v delavska vprašanja. Velike delavske strokovne organizacije menijo, da so dovolj močne, da same uredijo svoje zadeve. — Vkljub temu pa, čeprav ni tam nobenega tozadevnega zakona, smemo vendarle ugotoviti, da se drži osemurnik v večini industrij in v korist večine ameriškega delavstva. In tako lahko trdimo, da tudi v Ameriki izvajajo praktično to, kar je drugod teoretično uzakonjeno.

Ali lahko rečemo, da se osemurnik vsepovsod izvaja na isti način? Brez dvoma da ne.

Dejansko ne moremo zahtevati, da naj bi za trajanje delovnega časa po vseh državah veljali eni in isti striktni predpisi. Vsak narod ima svoje posebnosti, vsaka industrija je drugačna. Popolna enakost v tem oziru je alee ko prej nedosegljiva. Kar je glavno in kar lahko naglašamo, je dejstvo, da so vse velike industrijske države takoj po vojni uvedle osemurni delavnik tako, kakor ga je delavstvo skozi dolgo vrsto let zahtevalo. — E. K.

Poravnajte naročnino!

Izpred sodišča

Depotno potrdilo hranilne knjižice v mašni knjižnici. Včeraj se je vršila pred senatom deželne sodišča zanimiva obravnava proti Ani Slevce, zasebnici iz Kamnika, šifra 52. Ta stara žena, ki je na prav dober glas, je bila obtožena sledeče: Dne 28. julija 1925 je umrla na Perovem pri Kamniku Terezija Goršek. Jako dobra in zaupna prijateljica obtoženke. Zaprta je svoj tovarišici mašno knjigo, katero ji je izročil mož pokojnice, ko so položili ženo v mrtvašnico odra v krsto. Knjigo je imela pokojnica namreč na odru. Kmalu po tem pa je pisal brat pokojnice, ki služi v Soberlavi na Češkem, da je zapustila pokojna večjo vsoto denarja in da je bil ta denar v knjigi, ki jo

je dobila neka starejša žena iz Kamnika. Kako je prišel mož do tega odkritja, se še ni dognalo. Res pa je bilo, da sta bili v mašni knjižnici prva in druga stran zlepljeni v žakeljček in v tem žakeljčku je bilo depotno potrdilo hranilne knjižice, vinkulirane pri Kamniški hranilnici, vredne 3625 Din. In res je obtoženka to knjižico realizirala. En del denarja je dala za maše, en del je podarila revežem, ostanek pa je shranila za otroke. Sveto pa je čuvala svojo skrivnost in vestno vršila ustmeni nalog pokojnice. Toda ko je brat Vaša na Češkem to dejstvo razkril, so obtožili ženo, da si je hotela prilastiti denar in oškodovati otroke pokojne. Pri obravnavi je žena odkrito povedala, da ni iskala nobenega dobička zase, marveč je le strogo vršila ustmen nalog pokojne prijateljice, ki iz Bog zna katerega vzroka in namena ni hotela izročiti denarja, o katerem mož ni vedel, možu, marveč ga je izročila v oskrbo svoji stari prijateljici. Po dolgem zaslišavanju je senat Ano Slevcevo popolnoma oprostil, da bi bila ravna v slabem namenu. Pokojnica ji je morala res zaupati denar, ker ji je zaupala tudi geslo, brez katerega bi knjižice ne mogla vnovčiti. Že to kaže, da je imela s pokojnico res nekatere zaupne slike in je verjetno, da ni imela slabega namena. Ostanek denarja, v kolikor ga žena ni porabila za maše in reveže, je začasno obdržalo sodišče in ga bo izročilo svojemu namenu — za otroke.

Orel

Orlovski odsek v Dravljah priredi v nedeljo dne 21. februarja 1926 ob 7 zvečer v društveni dvorani pri Mihelju televadno akademijo z bogatim sporedom. Prijatelji orlovske misli vlnudo vabljeni!

Naršaške tekme. Vprašanja in odgovore za naršaške tekme je založilo ljubljansko orlovsko okrožje. En izvod stane 1 Din. Odseki, ki jih žele dobiti naj javijo po dopisnici na: Ljubljansko orlovsko okrožje, Ljudski dom.

Turistika

Boh. Bistrica, 19. febr. ob 7 zjutraj: —3° C, gosta megla v nižavi, za zimski šport neugodno. Kranjska gora, 19. febr. ob 7 zjutraj: —4° C, barometer se dviga, brezoblačno, mirno brez vetra, sren 10 cm.

Izredni občni zbor Belok. podr. SPD se bo vršil v četrti ot 5 pop. v gostilni Hočvar v Semiču (Kot). Dnevni red: 1. Poročilo odbora. 2. Prepis lastninske pravice. 3. Služajnosti. Eno uro nato se sklepa v smislu pravil ob vsakem številu članov, ako bi bil ob 5 občni zbor nesklepen. — Zagažen.

Sport

Nogometne tekme. Prihodno nedeljo se bodo odigrale nekatere zelo zanimive nogometne tekme. Med vsemi bo brez dvoma najbolj zanimiva pokalna tekma med starima rivaloma Ljubljane, to je med SK Ilirijo in ASK Primorjem. Poleg pokalnih tekem se bosti odigrali tudi dve prvenstveni in sicer med SK Jadranom in ZSK Hermesom ter med njuni rezervi. Redosled tekem je sledeči: Predpoldne ob 8.40 SK Jadran rez.: ZSK Hermes rez., ob 10.30 nastopita prvi moštvi v prv. boju. Popoldne ob 18.45 pokalni: SK Slovan: SK Slavija in ob 15.30 SK Ilirija: ASK Primorje. Vse tekme se vrše na igrišču SK Ilirije.

Naznanila

Poselska zveza ima 28. febr. ob 3 popoldne v dvorani Mestnega doma svoj redni občni zbor. Vabljeni ste vse služkinje. — Tajnica.

Zveza rezervnih častnikov in bojnikov, pododbor Ljubljana, vabi na 2. redni zbor, ki se vrši v soboto dne 20. februarja 1926 ob 20. uri v lastnem lokalu v Ljubljani, Kongresni trg 1-II. (poslopje Kazine). — Uprava pododpora.

V društvu »Sočac« v Ljubljani predava danes v soboto dne 20. t. m. v salonu »Pri levcu« univ. prof. g. dr. Lambert Ehrlich in sicer o temi: »Koroško vprašanje na mirovni konferenci v Parizu.« K temu aktualnemu predavanju vabimo »Sočance«, dobrodošli prijatelji in vsi iz zasedene Koroške. Začetek ob 21 zvečer. Vstop vsem prost.

Vremensko poročilo

Meteorološki zavod v Ljubljani, dne 19. februarja 1926.

višina barometra 308.8 m

Opazovanja	Barometer	Temperatura	Rel. vlaga	Veter in brzina	Oblačnost	Padavina	
						v sta	usrednjena v mm de 7d
Ljubljana (dvorec)	7	762.4	1.1	87	NE 1-2	4	megleno
	8	762.7	1.3	99	NE 1-2	10	megla
	14	761.2	9.4	61	mirno	10	
	21	760.9	7.2	75	S 0-1	9	
		762.3	6.0	79	SE 1-2	6	
Zagreb		761.5	6.0	75	W 1-2	6	dež 0.1
Belgrad		763.1	3.0	96	ESE 1-2	10	10.0
Sarajevo		760.7	5.0	84	NW 1-2	9	0.1
Skopje		760.0	10.0	78	NE 0-1	4	15.0
Gruža - Dubrovnik		760.6	3.0	—	WSW 6-8	7	1.0
Praga							

Barometer je reduciran na morsk gladino.

UNDERWOOD

pri Lud. Baraga, Ljubljana
Selenburgova ul. 6/I, Telefon šte. 980.

UNDERWOOD

Sprejme se izurjena
PLETILJA.

Naslov v upravi pod št. 1119. - Istotam se prodaja pletilni STROJ št. 1436, skoro nov, po nizki ceni.

Iščem pridno in pošteno izobraž. gospodično k trem otrokom (starost 4-6 let), ki bi znala nekaj šivati in pomagati pri bišnem delu. Hrana in stanovanje v hiši. - Poizve se v upravi »Slovenca« pod št. 1060.

ZASTOPNIKA

Iščemo v vsakem kraju. Pripravno za vsakočar. Potreben kapital 100.— Din. Lep zaslužek. Ponudbe pod »Postanski zaslužek« na »Propaganda«, reklamna družba z o. z., Ljubljana, Selenburgova ulica 7/II.

BOLJŠE DEKLE

srednjih let, ki zna šivati, išče mesta ratarice kot začelnica. Je poštena in ima veselje. Naslov v upr. lista pod št. 1038.

Tovarna PAPIRJA

Išče strokovne moči. — Cenj. ponudbe z označenjem dosedanjih namenc in prepiši spraveval pod št. »Za-7659« na »PUBLICITAS« d. d. — Zagreb, Gunduličeva 11.

S popolno oskrbo se sprejme več izurjenih

PLETILK

• trajno delo. • Ponudbo na upravo lista pod št. »Stalno takoj« 1077.

AŽURIRANJE

v vseh barvah, plisiranje Rosljeva c. 12, I. nadstr.

VRTNARJA

in več treznih poljskih delavcev in delavk se sprejme v službo pri graščini PREBOLD, Sv. Pavel, Savinjska dolina.

Zidarski polir

se išče za visoke gradbe in adaptacije. Samo trezni, vestni in samostojni ter zanesljivi strokovnjaki pridejo v poštev. — Predstaviti se je v nedeljo dne 21. febr. dop. ob 9.—11. v Spod. Šiški, Gasilska cesta 9. 1101

Proda se KOLO

novjšega izvora, šele par mesecev rabljeno. — Poizve se v upravi št. 1120.

JUGOSLOVANSKA KNJIGARNA V LJUBLJANI:

FRANCOŠKO - SLOVENSKE SLOVAR.

Sestavil dr. Janko Pretnar. Cena vez. Din 70.—.

SLOVENIKO - FRANCOŠKI SLOVAR.

Sestavil dr. Janko Kotnik. Cena vez. Din 70.—.

Proda se ČEBELJNAK priprav. tudi za stojnico. Naslov v upravi št. 1118.

Angleščino

POUČUJEM po zmerni ceni. — Naslovi na »Angleški jezik« na upravo.

TRGOVINA se odda takoj na deželi, v glav. trgu. — Naslov v upravi lista pod št. 1194.

Kupi se

en enovržen in en dvovržen voz »DIRA« v dobrem stanju. — Ponudbe na upravo lista pod št. »DIRA«. 1063

Eleg. mebl. SOBA se odda bolj. gospodu. — Naslov v upravi št. 1102.

Naprodaj je

kmečka HIŠA pri Kočevski Reki, s skednjem, 30 orlov zemlje, kjer se lahko redi 8 glav živine — v poletnem času paša. — Proda se tudi 500 komad. črnega LESA in bukov les za ogelje. — Naslov pove uprava lista pod št. 1085.

Hiša

s kompletnim gospodarskim poslopjem, lep in velik vrt za sočivje, tri orale (event. več) prvovrstnih njiv v bližini doma, takoj naprodaj. — Vse drugo se poizve pri gospe FANI SIMMA — Brež pri Ptinju. 1089

Svilene in spomladanske

klobuke

od 120 Din naprej priporoč. modni salon M. JEGLIC, Ljubljana, Slomškova ulica 27. 758

SOBO IŠČE

boljši, soliden gospod. — Ponudbe na upravo pod »Odvetniški koncipijent«.

A. SUŠNIK železnina Ljubljana, Zaloška cesta

Naprodaj

lepa HIŠA pri kolodvoru, sposobna za kolodv. restavracijo, 6 sob, kuhinje, pralnica, 2 kleti, lep vrt, 2 njive z novim gospod. poslopjem. Dalje se tam prodaja: gosp. poslopje s trgov. lokalom, skladišče, klet, novo ledenico z ledom, hlev za 4 konje, veliko podstrešje, popol. zaprt dvorišč. Cena po dogovoru. — Naslov pove Karol BREZNIK, Celje, Dolgopotje ul. 1. 1057

Prevzame se dobro idola specerij, ali mešana

TRGOVINA

v promet. kraju Slovenije, po možnosti s stanovanjem. — Ponudbe z navedbo letnega prometa in ostalih pogojev naj se pošljejo na upravo lista pod »EKSTENČEN«.

15 letno jamstvo

Svetovno znani najboljši šivalni stroj je edino le ŠTOWAR za redbinsko in obrtno rabo.

ZALOGA

L. BARAGA, Ljubljana
SELENBURGOVA ULICA 6/I
Telefon šte. 980.

Steklena strešna opeka

je zopet na zalogi pri »ZDRUŽENIH OPEKARNAH« d. d. v Ljubljani.

KOKS - ČEBIN

Wolfova ulica 1/II, Telefon 65

Objava. Vsako neupravičeno lovljenje rib v revirju št. 12, to je Sava med Podnartom in Kranjem s pritoki, bomo brez izjeme zasledovali kot lovsko tatvino. S tem preključujemo kot novi zakupniki vsa dovoljenja, katera je izdal prejšnji lastnik.

Zakupniki revirja št. 12.

Danes zjutraj ob četrti na štiri je po hudem trpljenju, previdna s tolažili sv. vere, preminila gospodična

Josipina Gerkman.

Pogreb nepozabne pokojnice bo v soboto, dne 20. t. m. ob 4 popoldne iz mrtvašnice pri Sv. Krištofu na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, 19. febr. 1926.

Zalujoča sestra
EMILJA GERKMAN, učiteljica v p.

Tvrška KREGAR & KOMP. javlja, da je včeraj, dne 18. t. m., njen zelo marljivi uradnik, gospod

Nikolaj Završnik

po kratki bolezni umrl. Pogreb se vrši v nedeljo dne 21. t. m. iz deželne bolnice ob pol 4 popoldne. Umrlga ohranimo v trajnem spominu!

Ljubljana, 19. februarja 1926.

Žalosti potrti naznanjamo, da je 18. t. m. ob 23. uri po kratki in mučni bolezni, previden s sv. zakramenti, preminul naš iskreno ljubljani sin, brat, svak, gospod

Nikolaj Završnik

Pogreb nepozabnega pokojnika se vrši iz drž. splošne bolnice v nedeljo ob pol 16. uri, na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 19. februarja 1926.

MARIJA in FRANC, starši. — JOŽE, KARL, MAKŠ, ALOJZIJ, bratje. — GUSTI ZAVRŠNIK, svakinja.

V globoki žalosti javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem tužno vest, da je naš predobri, srčno ljubljani stric, brat, svak itd., gospod

Alojzij Zajec

posestnik, hotelir in bivši veletrgovec

danes, dne 19. februarja ob 11 po dolgi in mučni bolezni, previden s sv. zakramenti, nenadoma umrl.

Pogreb predragega pokojnika bo v nedeljo, dne 21. t. m. ob 15. uri iz hiše žalosti, Sp. Šiška, »Bellevue«, na pokopališče k Sv. Križu, kjer bo truplo položeno v rodbinsko grobnico.

V Ljubljani, dne 19. februarja 1926.

ZALUJOČI OSTALI.

Potrta globoke žalosti naznanjam v svojem in v imenu svoje hčerke vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je danes, v petek zjutraj, previden s tolažili sv. vere, v 42. letu starosti, mirno v Gospodu zaspal naš ljubljani soprog, oče, brat, svak in stric, gospod

Franc Zgonc

pleskarski mojster, gostilničar in kavarnar.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v nedeljo, dne 21. februarja ob 2 popoldne iz hiše žalosti, Pot v Rožno dolino št. 36, na pokopališče pri Sv. Križu.

Sv. maše zadušnice se bodo brale v raznih cerkvah.

Ljubljana, dne 19. februarja 1926.

Marija Zgonc roj. Grum, soproga. Nada Zgonc, hči. Anton, Božidar, Josipina Sever roj. Zgonc, in Julijana, bratje in sestre.